

גליק 330

כשחל פורים בערב שבת, יעשו את הסעודה
בשחרית מפני כבוד השבת (רמ"א)

ולא לידי ביזיון

השנה, זה לא הידור, זו חובה !!!

מקד ימין

ב"מתנות לאביונים"
לכה"פ 250 נ"ט

בכדי שעניי עידנו לא יבואו לידי ביזיון ויכלו לרכוש את צרכיהם הבסיסים

בעוד היום גדול

השנה ניתן לתרום בנדרים פלוס בממשק המיוחד מתנות לאביונים המוקדם ביותר והמהודר ביותר
ואצל הרבנים המקבלים: עד יום ו' בשעה 10.30 בבוקר.

90-40-111

תוכן העניינים

3	ואפילו בהסתרה מורנו המשגיח הגר"מ דוד
7	כמה פנינים פנימיים הרה"ג רבי נחום צבי לובאן
12	ורב י"ן מלכות מ"ן המשגיח הגה"צ רבי דב יפה צצוק"ל
18	חיסון פורים יהיה יותר זוהר, מגיד משרים הרה"ג רבי יעקב ישראל בייפוס
23	בירור שני מנהגים בקריאת התורה והמגילה הרה"ג רבי אליהו שלושץ
26	פורים – כפורים, היתכן? הרה"ג רבי בנימין בויםל
29	פורים אליבא דפילפולא הרב אברהם לנדסמן
34	מגילת 'המילך' הרב ישראל מאיר אלטמן
38	זכור! אל תשכח! הרב ישראל ארלנגר
41	מהלכות פורים דפריים לשנת תשפ"א הרב הדריאל קרפון (עם כ"ף ולא עם חי"ת)
46	בן ספרד ששומע מגילה אצל בני אשכנז - הערה הלכתית הרב ישראל מאיר קלנטרי
49	'הוא ונהפוך' הרב ישראל ארלנגר
54	מיגון לשמחה- פורים במשנתו של הרש"ר הירש הרב מנחם קלמן
58	טעמו וראו הת' דב סוקולובסקי
74	ונהפוך הוא - מעשה הרב נתן פינגל

לעילוי נשמת
אברהם בן עמוס ז"ל
קיבל את יסוריו באהבה
וקיבל את הבריות
בסבר פנים יפות
ת.נ.צ.ב.ה.

לעילוי נשמת
אניטה בת סולטנה ז"ל
פיזרה ממונה לצדקה
אהבה את התורה
ולומדיה
ת.נ.צ.ב.ה.

זמני היום

פורים המשולש

5:52	צאת הצום
6:10	נץ החמה
8:17	סוזש"ק א'
9:02	סוזש"ק ב'
9:59	סו"ז תפילה
11:53	חצות
5:05	הדה"נ
5:34	שקיעה

יו"ל ע"י

כל הזכויות שמורות
אדר תשפ"א

לקבלת החוברת במייל:
mishnatar@gmail.com

המפיק
סדר יולי 2011
054-8468706

ואפילו בהסתרה

מורנו המשגיח הגר"מ דוד

הסכנות האורבות למהלך שם אך את זאת יודע גם המלך ולכן שלח אדם נאמן שישמור ויגן בעת הצורך על הבן. ואמנם בראות הנאמן כיצד דוב מתקרב לקראת בנו מיד רץ להצילו, ולאחר מספר ימים כשהתקרב שוב למקום סכנה - שוב הגיח אותו אדם והצילו.

אז הבין! היתכן שבכל פעם שנמצא בסכנה מגיע אותו א' ומצילו? "תגיד לי מי שלח אותך" שואל הבן את המציל, ואז התגלה - "אביך" - השיב לו - "היתכן?" הזדעק הבן והרי הוא שונא אותי! הוא זרק אותי מהבית! - אתה טועה! השיב לו, הוא **מאד** אוהב אותך, אלא שרוצה שתלמד לקח! תשפר את התנהגותך!...

"גם בתוך ההסתרה נמצא השי"ת"

אסתר מהתורה מניין? ואנכי הסתר אסתיר וביאר הגר"א את שאלת הגמ' "מנין שגם בזמן הסתר פנים השי"ת משגיח עלינו וע"ז משיבה הגמ' "ואנכי הסתר אסתיר פני" יבאו זמנים - שהנהגה תהי' בהסתר פנים - וגם אז "אנכי המסתיר פניו ואנכי עושה נסים בתוך ההסתר!" (א.ב.)

וכך הולך הגר"א ומגלה את הנסים הנסתרים שרצופה בהם המגילה.

ומשל למלך שכעס על בנו ושלחו מארמון המלוכה - נאלץ הבן לחפש מקום וכמובן שבתוך המדינה התיבייש להסתובב וכך הגיע ליער. והיער כידוע רבות

עולם טוב לבו לראות את בני יושבים (כמלך ומלכה ונסיכים עוקפים את שלחן השבת כתאורו של מרן הרב שך זצ"ל) ומזמרים להודות להשי"ת ומדברים ד"ת, ואלו כאן מה מדברים? מדיות נאות, פרסיות נאות.

והשפעת הסביבה - נוראה! האזנים מתרגלות לשמוע והעינים מחפשות, וכך כולם מורעלים בדברי לכלוך ותועבה ומושפעים עד ש... נתקלקלו. (אמנם מדברי חז"ל במדרש נראה שהי' עוד הרבה קטרוג על ישראל ועוד לפני הסעודה הי' קטרוג דבר המוכיח שאמנם שתי הסיבות היו, שאל"כ איך המן יכול להשפיע על אחשוורוש לעשות כזו סעודה? ע"ש)

וכאן? התחיל באי ציות לגדול הדור וכנ"ל, ורק הוא הרואה למרחוק "שלא הזמין אתכם אלא ללמד קטגוריא", וממשיך בקלקול ממש!

מה קורה באותו זמן? השטן מנצל את הרגע ורץ לקטרג לפני בורא עולם, עד שח"ו מסכימה דעתו לדבריו ונגזרת גזירה נוראה ביותר!

מה ניתן לעשות בשעה נוראה

כשקלט הבן חזר לביתו בוש ונכלם, מתחנן לאביו "סלח לי, מחל לי", והתוספה אהבה יותר מאשר היתה לפני כן! "הדור קבלוה בימי אחשוורוש" וקיבלו את התו' מרצון (שבת פח).

מהי נקודת החטא?

ועל מה יצא הקצף? נחלקו בגמ' א. שהשתחוו בצלם ב. שנהנו מסעודת אחשוורוש. על אף שגדול הדור הזהיר את יהודי שושן אל תלכו לסעודה שלא הזמין אתכם אלא להכשיל אתכם - התקשו להבין זאת שהרי הסעודה לכאן בתכלית הכשרות כמ"ש כרצון איש ואיש וכן הגברים יושבים במקומות נפרדים מהנשים (פס' ה, פס' ט), ומשום כך לא שמעו בקולו ושמונה עשר אלף וחמש מאות השתתפו בסעודה (!) (אסתר רבה פ"ז יח).

ומה כ"כ נורא בזה? אחז"ל במדרש "אכלו ושתו השתכרו ונתקלקלו", ויעויין כאן בבי' הגר"א עה"פ (א.י) "ביום השביעי כטוב לב המלך ביין" שהוא מלכו של

שהעמדתי להם את מרדכי
ואסתר שבאו והצילו את ישראל.

איך? העלו חזרה את גובה
התפילה ועבודת ה' ובכך יצאו
זכאים!

והאם מישהו רואה את זה?

הקב"ה מכין רפואה לפני המכה

יכולים לקרא את המגילה
כסיפור פשוט על מלך שכעס
על אשתו שביזתה אותו (לטעמו)
ולכן חיפש מלכה אחרת
וכששכנעו אותו שהיהודים
מיותרים (ח"ו) המלכה החדשה
דברה אתו והצילה אותו.
והאמת? כשלומדים את דברי
חז"ל, מגלים שכל סיפור סעודת
המלך הראשונה, היתה לנסיון
לישראל! וכל תהליך בחירת
המלכה היתה בהכונה מלמעלה.
שהרי היא בשום אופן לא רצתה
להתקשר למלך ערל (אסתר "קרקע
עולם" היתה. גמ') (גר"א; ב.ח; ב.טז)
ואפ' מקום עיר הבירה נבחר
רק משום שקודם לכן גר שם
"איש יהודי היה בשושן"
(א.ב.) (ועל ידו עתידה להתגלגל
ישועה (!) עי' פי' הגר"א.

כזו?

תפילה קודמת להשתדלות

אליהו הנביא ז"ל מגלה
למרדכי היהודי. כשתעמוד
בתפילה ותעורר את הציבור
מלמטה (יושבי הארץ) יבוא משה
רבנו (מיושבי מרום) ויתפלל על
עמ"י מלמעלה!

ואכן, מרדכי עליו נאמר
"ומרדכי ידע את כל אשר נעשה"
- מהיכן ידע? מגילוי אליהו,
(במדרש שם). מה עושה בשעה זו,
האם פונה לאסתר? "הלא אחות
לנו בבית המלך" - ודאי תוכל
לסקל את המזימה!

אך לא! "וילבש שק ואפר"
(ד.א.), ורק לאחר שאסתר מצוה
עליו (ה.ד.) לתת לה הסבר מה קרה,
רק אז מספר לה, וכיוון שידוע את
גודל צדקותה, מצווה עליה לבוא
אל המלך (שם ח) להתחנן לפניו.

ואסתר... לפני שפונה למלך,
"צומו עלי שלושה ימים".

זהו כוחה של תפילה, זהו כח
של גדולי ישראל שעליהם או'
הגמ' "לא מאסתים ולא געלתים
לכלותם" (מגילה י.א.) בימי המן

ואסתר שלא זזה מדרכו [ובזה גם מתקנת את ישראל פגמו גם באי ציות למרדכי]. אחז"ל במדרש (י.ד.), "ויקח המן את הלבוש ואת הסוס", כיוון שהגיע למרדכי, נתיירא מאד, והיה יושב ותלמידיו לפניו, א"ל לתלמידיו: 'בני, רוצו והבדלו מכאן שלא תכוו בגחלת, שהרי המן הרשע בא להרגני, אמרו אם תמות נמות עמך. א"ל, א"ע נעמוד בתפילה ונפטר מתוך התפילה, סיימו את התפילה ועסקו בתורה בהלכות מצוות העומר... עד שאמר להם קומו, שנצחו עשרה שלכם לעשות אלפי קנטרין של כסף שלי'.

זהו כוחה של תורה, זו כוחה של תפילה.

שנזכה גם אנחנו לחזקת תורתנו ותפילותנו, ובכך לעשות את עצמינו ישועה ורחמים, ויהיו לרצון לפני אדון כל.

(מתוך שיעורים בישיבה ע"פ מה שקיבלנו מהגר"ש ברעוודא זצ"ל)

ומגלגל בורא העולם ששני שומרי הלילה יתכננו את הריגת המלך באופן שמרדכי שמע ועי"כ יסופר למלך ויכתב בס' דברי הימים העומד "לפני המלך" כדי שבאותו לילה נדודי שינה יבקש לקרא מה כתי' בו ויזכר שבעצם מרדכי הציל אותו ממות לחיים ולא שילמו לו ע"כ! (גר"א; ב.כג)

ועוד מגלגל הבורא שהעץ שבחר המן להכנת התליה יהיה גובהו נ' אמה, מדוע? כדי שעי"ז יראו אותו מביתו של אחשורוש ויאמרו "הנה העץ" (הי.ד.). ועוד ישמע באזניו "טוב על המלך" והיינו שבעצם המן תכנן עבורו! (גר"א; ז.ט.)

וכל הדברים האלה (ועוד) מגלגלים את הסכמת אחשורוש להפוך את עצת המן ומושיע את ישראל. מי עשה את כל זה?

כל זה עושה השי"ת! באמצעות שליחיו הנאמנים מרדכי הדבוק בעבודתו ית'

כמה פנינים פנימיים

הרה"ג רבי נחום צבי לובאן

הצר המלך הפנימית

כידוע מהאר"י הק' יום הכפורים כפורים, והדברים צ"ב.

והנה שיאו של יום הכפורים הוא בכניסת כה"ג לקה"ק למחילת עוונותיהן של ישראל. ובכניסת אסתר למלך לבקש על עמה כ' כל איש ואשה אשר יבא אל המלך אל החצר הפנימית אשר לא יקרא אחת דתו להמית לבד מאשר יושיט לו המלך את שרביט הזהב וחיה וגו', ותלבש אסתר מלכות ותעמד בחצר בית המלך הפנימית' וגו'. והמלך שתם מתפרש גם של קודש, והיינו שאסתר באה לפני ממ"ה הקב"ה לבקש על עמה. ומק' של מטה מכון כנגד מק' של מעלה - קודש וקה"ק, לפניים ולפני ולפנים. ואסתר נכנסת לחצר המלך

הפנימית - לפני ולפנים לקה"ק. כדוג' כה"ג ביוה"כ, ומושיט לה המלך את שרביט הזהב, המורה על דין - דינא דמלכותא דינא, לאות חיים ושלוש, בבחי' חוט השני (אדום - דין) הנהפך ללבן (רחמים) במחילת עוונותיהם של ישראל.

וגדול פורים מיוה"כ, שהרי אין להיכנס בלא קריאה, וביוה"כ נצטוו על כך, משא"כ בפורים ש'לא נקראתי לבוא אל המלך', ומתגלה עי"כ גודל האהבה שבין הי"ת ועמו.

למה פניך תסתיר

אסתר מן התורה מנלן שנא' ואנכי הסתר אסתיר. נתיחדה גלות זו

שמצדו ית' התגלה שאינו ישן, ומתגלית עומק אהבתו ית' אלינו אף בתוך ההסתר פנים, כן בכלל"י מתגלה הליבי ער שבתוך האני ישנה, ומתגלה שיש להם לב אחד לאביהם שבשמים.

עורה למה נישן! הקיצה!
נתעורר מתוך אותה שינה
לפתוח הדלת - **לקול דודי דופק**
- הדופק על דלתות ליבנו. ואז
נוכל להתפלל להי"ת עורה
למה תישן... למה פניך תסתיר...
שישוב הי"ת ויפנה אלינו פניו
באהבה רבה.

קול שופר חזק מאוד

מנהג ישראל להכות בהזכרת
המן במגילה, ושמן יש להמליץ
מנהגנו להשמיע מיני קול,
ע"פ האמור בס' מעלת התורה
שנ"ב פעמים כ' בתורה שמיעה,
ונ"ב פעמים כ' יראה, ששמיעה
בבחי' יראה. ובעמלק כ' "ולא
ירא אלקים", ומדחסר לו במדת
היראה, הרי שחסר לו במדת
השמיעה.

ובקבלת התורה כ' "ויהי
קולות וברקים וענן כבד על ההר,
וקול שופר חזק מאוד, ויחרד כל

בהסתר שבה. ועוד בחז"ל אמר
המן ישן לו אותו שכתוב עליו
ה' אחד. פי' שעקב ההסתר פנים,
חשב שישן הוא. אך אמר הקב"ה
- חייך שמתוך אותה שינה קופץ
אני עליו ומאבדו מן העולם. כי
לא ינום ולא ישן שומר ישראל,
ודווקא אז מתגלית אהבתו ית'
אלינו. והוא עומק התפילה
בתהילים (מד) **עורה למה תישן ה'**
הקיצה... למה פניך תסתיר...

אמנם באמת צריכים אנו
להפנות כן לעצמנו - עורה
למה נישן אנו! נקיצה! ואז נהיה
ראויים כמים הפנים לפנים
שיתעוררו רחמיו ית' עלינו לחוש
ולמהר גאולתינו, ונזכה שוב
להארת פניו ית' אלינו.

וזהו האור המתגלה בפורים
- שאף שנראה ששקועים
בגשמיות עוה"ז ומסובלים
בחטאים, אך בעומק פנימיותנו
דבוקים אנו בהי"ת, וברגע אחד
יכולים לשוב בתשובה שלימה,
כי גם אנו - **אני ישנה ולבי ער.**
וזהו התיקון לכפית הר כגיגית,
שהתגלה שלא היה זה כפיה
נגד רצוננו, אלא שבעומק
פנימיותנו רצוננו
לעשות רצון קוננו. וכמו

'חכמות **חיצוניות**.' וע"כ גם הריגת ושתי סבב על רצונו להראותה לעין כל, וכ' המהר"ל שע"כ הם עי"ן אומות, ששולט בו העין והראות.

ולעומתם תורתנו הק' - חכמה **פנימית** היא, בהיותה חכמה אלוקית, פנימיות כל העולמות, כמאז"ל איסתכל באורייתא וברא עלמא, ובמהר"ל כ' שג"ע היא היפך עמוד התורה, שהתורה היא פנימיות העולמות, וג"ע מגלה הצריך להישאר בהסתר (עלי שור), ומצינו בה פנימיות לפנים מפנימיות - נשמתא דאו' ונשמתא דנשמתא (נפה"ד ש"ד).

הצלת ישראל ע"י אסתר, הנרמזת בכתוב ואנכי **הסתר** אסתר, שכל מהלכה בצניעות, וארז"ל שירקרוקת היתה אך חוט של חסד משוך עליה, שמעלתה בפנימיותה, וע"כ נשתבחה בקיימה מאמר מרדכי **להסתיר** עמה ומולדתה, פלי במדת הצניעות וההסתר. וע"כ זכו ל'הדר קבלוה', שע"י הצניעות שוב באו לחידוש בקבלת התורה שכולה פנימיות והסתרה.

העם אשר במחנה". הרי שתכלית הקולות היה למען "יחדרו" פל' לקנות היראה, וכמש"כ בקבלת התורה מי יתן והיה לבבם זה **ליראה** אותי כל הימים. וברש"י כ' שהיה קרן מאילו של יצחק, ופ' הרמב"ן שזה הקול הוא פחד יצחק, ולכך אמר **ויחדר** כל העם אשר במחנה. ויצחק עבודתו מיראה והוא תכלית השופר, כמש"כ אם יתקע שופר בעיר ועם לא **יחדרו**, (וברכתו לשמוע קול שופר). נמצא, שקול השופר מתנגד לעמלק שאינו **ירא** אלקים ובא למנוע קבלת התורה.

גם בפורים כשנצחו את עמלק זכו לקבלת התורה. ויפה מנהג ישראל להכות בכל מיני קולות בעת השמעת המן, לעורר זכרון קבלת התורה, לבטל כוחו של עמלק, ולהחדיר בלבנו ליראה אותו כל הימים.

ואנכי הסתר אסתיר

יבקשו למלך נערות בתולות טובות מראה. ואתמהה וכי בזה מוכשרת למלכות. והוא משפלות אוה"ע האוחזים רק בחיצוניות, ובאמת אף חכמתם אינה אלא

הגזירה על שנהנו מסעודת אותו רשע, וזכו לישועה כאשר עשו תשובה. וכן יש ללמוד לדורות.

והוא ניהו מצות היום לבסומי עד **דלא ידע**. (ואשריהם ישראל שכה הרבה דעת מונח ב'אי דעת' שלהם).

וקבלו היהודים את אשר החלו לעשות

וקבלו היהודים את אשר החלו לעשות ואת אשר כתב מרדכי אליהם (ט,כג). משמע שתחילת קבלתם היתה את אשר החלו לעשות. פ' מה שכבר עשו קודם בשנה הראשונה, והיינו בלא צווי. וכל הצווי לדורות היה להמשיך את מה שעשו מתחילה מעצמם (ושוב דוק באב"ע ובמלבי"ם). ולכאו' יתבאר שמה שעשו בתחילה היה מתוך התפרצה השמחה ממעמקי לבם. שעיקר השמחה האמיתית היא כאשר מתפרצת היא מעצמה שלא בתורת חיוב. והוא ניהו ענין ה'לבסומי' - להוציא אל החוץ שמחה אמיתית ממעמקי לבו של כל אחד ואחד.

ושמא י"ל עוד, ע"ד מש"כ רבינו צדוק הכהן מלובלין בענין מנהגים, שנשמת ישראל מרגישה

והיא עבודת היום - נכנס יין יצא סוד, להיכנס לעומק הפנימיות, **ואת צנועים חכמה**.

עד דלא ידע

מנהג ישראל לעשות מיני ליצנות וקלות ראש בפורים, ואף אצל יראים ושלמים, ואולי ניתן ללמד על כך זכות, שהרי ההצלה לא היתה בכוחנו כלל אלא בדרך נס שלא בשליטתנו. וע"כ גם סובב על הפלת פור הוא הגורל, שכל ענין הגורל הוא מבלי שדעת האדם מעורבת בו. ועיצומו של יום נקרא על שם זה, שזהו עומקו של יום - פור - בלא דעת האדם כלל.

וכשנהגים עניני קלות ראש, הננו מראים שאנו בבלי דעת, וכל הנעשה אינו על ידינו כלל, אלא רק מעשה הי"ת. וידוע ל' הרמב"ן שאין לאדם חלק בתורת משה עד שיאמין שכל מקרינו ומעשינו אין בהם טבע ומנהגו של עולם כלל, אלא הכל בגזירת עליון, אם יעשה המצוות ירויחנו שכרו ואם יעבור עליהם יכריתנו ענשו, הכל בגזירת עליון. וכן היה בפורים, שנגזרה

לראות אף את הקרני אור של מש"ר.

אך בפורים שחזרו וקבלו את התורה באהבה, שבים ומשתייכים למדרגה של בקיעת אור הנשמה הפנימי דרך מעטה הגוף, וכפי עבודת וסגולת היום לבטל הגשמיות והחומריות, ולהכניע ולכופף את הגוף בפני אור החכמה והנשמה, עד שיקרן עור פנינו, בבחי' חכמת אדם תאיר פניו.

ובאמת מש"ר זכה לקרני הודו כשהקב"ה כפה עליו ידו בהראותו את כבודו, וכ' רש"י שם שהראהו הקב"ה קשר של תפילין. ואף אנו בפורים זכינו ל'יקר' שדרז"ל אלו תפילין. ונמצא שבפורים יש לכ"א שייכות לקרני הוד, בביטול כל כוחות הגוף בפני אור הנשמה, כעומק עניינן של תפילין - לשעבד הלב והמח לעבודתו ית'. **ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר.**

מה רצון קונה. ובמדרגתם באותו דור שזכו לקבלת התורה מרצון - הרגישו מעצמם מה רצון ה'. ודוק שבמס"י כ' שהאובה יודע מעצמו מה אהובו רוצה, ואף בלי שמצווהו. וא"כ בפורים שזכו לקבלת התורה **מאהבה** - ידעו מעצמם מה הית' רוצה! וזהו עיקר ענינו של יום - דביקות ואהבה בחי עולמים - עד להשיג מעצמם רצון בוראם!

פרצופין

הוזכר ברמ"א המנהג ללבוש פרצופין. ונראה לבאר שהוא מעין המסווה של מש"ר שהיה להסתרת הקרני הוד, שענינם ביטול הגוף החומרי בפני אור הנשמה הבוקע דרכו. והוצרך למסווה כי בנ"י לא יכלו לראות את קרני ההוד, שיראו מגשת אליו. ואף שבזמן קבלת התורה היו במדרגה שראו את האש הגדולה שהיתה במעמד הר סיני, אך אחר חטא העגל לא יכלו

ורב יין מלכות

מרן המשגיח הגה"צ רבי דב יפה זצוק"ל

זה כפשוטו? הרב דסלר אמר, שפשוט שיש בחינות שצדיקים גמורים עדיפים מבעלי תשובה, רק חז"ל דיברו באופן כללי.

חציו לכם של יזהב"פ

עכ"פ יש בחינה שיום הכפורים הוא ל'פורים'. הגר"א מבאר, שבשניהם היה מתן תורה, ביום הכפורים היה מתן לוחות שניות - קבלת התורה וגם בפורים היה קבלת תורה. עוד אומר הגר"א, שיום הכפורים זה חציו לה' ופורים זה חציו לכם. רואים שזה דבר אחד, יום הכפורים זה קבלת התורה ותשובה מיראה ופורים זה קבלת התורה ותשובה מאהבה, מאהבת הנס שנעשה להם.

שנרע למה לצפות

אנחנו נמצאים לפני פורים, כשהיינו ילדים היינו יודעים למה חכינו. גם היום חובה עלינו לדעת למה לצפות.

פורים יותר מיום הכפורים – דעת המשגיח

ישנם שלא מפחדים להתבטא שפורים יותר גדול מיום הכפורים, אולי! אני לא הייתי לוקח את זה על עצמי, אבל עכ"פ יש בחינה שפורים הוא יותר מיום הכפורים. בכלל צריך לדעת כלל גדול, שלא כל דבר הוא מוחלט. לדוגמא, כתוב במקום שבעלי תשובה עומדים צדיקים גמורים אינם יכולים לעמוד, האם

הקב"ה משגיח עלינו.

פורים של ה"עולם"

רח"ל בעולם שייך שההכנות לפורים מסתכמות בלהתחפש ולהשתכר. פעמים, שמלבד שאדם לא יוצא עם כלום מפורים, כיון שלא הכין את עצמו, עוד יוצא עם עבירות נוספות. כשאדם יבוא לעולם האמת ויראה מה זה פורים באמת, אוי אבוי אילו בושות יהיו לו.

הכל תלוי בנו

לא פשוט שבא לקראתנו יום כל כך גדול, אך כדי לרכוש את סגולותיו עלינו להכין את עצמנו. כמו שבשבת קדושת שבת גדולה מאוד אך צריך להכין את עצמו, וכפי שהוא יכין עצמו כך הוא יקבל מקדושת שבת, כך בפורים עד כמה אדם יקבל מפורים? תלוי עד כמה הוא יכין את עצמו!

למה רווקא בפורים עושים עסק

במה מתייחד הנס של פורים יותר מאשר הניסים שהיו במצרים, שדווקא בגללו בני ישראל קיבלו את התשובה מאהבה. מבאר הגר"א ששונה הנס של פורים משאר הניסים שהיו. בפורים, בני ישראל לא היו כראוי והקב"ה הגלה אותם, הם היו מצויים בהסתר פנים ואעפ"כ נעשה להם נס, הקב"ה הראה שאע"פ שאנו נמצאים בהסתר פנים הוא גם משגיח עלינו להציל אותנו.

אסתר מן התורה – מה הפשט

על פי זה הוא מבאר דברי חז"ל (חולין קלט, ב) אסתר מן התורה מנין, שנאמר "ואנכי הסתר אסתיר פני מהם" יש לעיין, איפה מוזכר בפסוק את אסתר, האם בגלל שיש מילים דומות הגמרא הביאה פסוק זה. אלא מסביר הגאון, שבפסוק כתוב, שגם במצב של הסתר פנים

בוודאי ראוי לבני רכסים להעביר
המתנות לאביונים
 לקופת הצדקה רכסים

90-40-111

שאפשר לקיים מחיית עמלק, והרי לכל אחד יש משהו בתוכו שצריך למחותו בליבו, אדרבה מגבירים את העמלק. להנות מעקיצות, זה לא הנאה של יהודים!

חצי משוגע

היו באמת גדולים שהשתכרו, אבל מה שמעו מהם באותו זמן, שמעו מהם דברי יראת שמים, אבל כשאחד משתכר והולך ברחוב כמו חצי משוגע, על ידי זה לא נחשבים חכמים, לזה התורה מתכוונת? את זה צריך לזכור, שפורים זה יום מאוד גדול ואפשר הרבה להשיג, אבל יש מי שמתכוון להפריע לנו.

הכס מדאורייתא

כתוב: "וּשְׁמַרְתֶּם וְעִשִּׂיתֶם כִּי הוּא חֻקְמַתְכֶם וּבְיַנְתְּכֶם לְעֵינֵי הָעַמִּים אֲשֶׁר יִשְׁמְעוּן אֵת כָּל הַחֻקִּים הָאֵלֶּה וְאָמְרוּ רַק עִם חֻקְּךָ וְנִבְּוֹן הַגּוֹי הַגָּדוֹל הַזֶּה" אחר כך כתוב: "רַק הַשְּׁמֹר לָךְ וְשִׁמֹר נִפְשֶׁךָ מֵאֵד פֶּן תִּשְׁכַּח אֶת הַדְּבָרִים אֲשֶׁר רָאוּ עֵינֶיךָ וּפֶן יִסּוּרוּ מִלְּבָבְךָ כֹּל מִי חַיִּיד וְהוֹדְעָתֶם לְבָנֶיךָ וּלְבָנֵי

החצוף שמתערב לנו בהחלטות

פורים זה יום גדול מאוד שאפשר להגיע בו לתשובה מאהבה, לקבלת התורה, הבעיה היא שלא רק אנחנו יודעים מזה, יש עוד מישהו שידוע מזה וכל הגדול מחברו יצרו גדול ממנו - נכלל בזה, שלאדם גדול היצר משתדל לקלקל, בזמן גדול היצר משתדל לקלקל, וגם כשהעניין גדול יותר הוא משתדל בכך. צריך לעמוד על המשמר, זה לא ממילא.

כולט מחוברים

המן אמר על עם ישראל "מפוזר ומפורד" לכן כדי לתקן את זה אסתר אמרה "לך כנוס את כל היהודים" רואים שבפורים צריך לדאוג שיהיה התקרבות הלבבות.

משלוח מנות בטוח מקורי

רואים איך שבפורים כשלא עמדו על המשמר, קיימו משלוח 'מנות' על ידי עיתון קיר עם עקיצות 'ומנות' לכל הראוי לכך. ביום

מְבוֹרָד בְּרוֹבֵאֵי

הַגְּמֵרָא (x,ד) שׁוֹאֵלֶת, מְדוּעַ לֹא אוֹמְרִים הַלֵּל בְּפוּרִים, אַחַד הַתִּירוּצִים הוּא, שְׁקֵרִיאֲתָה זֶה הַיְלֹלָה, אִם כֵּן רוֹאִים שֶׁהַמְּגִילָה הִיא הַהֵלֶל. הַמְּאִירִי בְּאֵמֶת סוֹבֵר, שֶׁאִם אֵין לְאָדָם מְגִילָה, שִׁגִּיד הַלֵּל, כִּי הַמְּגִילָה הִיא בְּמִקוֹם הַהֵלֶל, אֲבָל כִּשְׂאִין מְגִילָה שִׂיאֵמֵר הַלֵּל, אֲמַנֵּם אֲנִי לֹא נוֹקֵטִים כֵּךְ, אֲבָל רוֹאִים אֶת יְסוּד הַדְּבָרִים. הַיְסוּד וְשׁוֹרֵשׁ הָעֵבֹדָה סוֹבֵר, שֶׁבְּזִמְנֵן שֶׁאָדָם שׁוֹמֵעַ אֶת הַמְּגִילָה צָרִיךְ לְהַלֵּל בְּלִיבוֹ אֶת ה'.

הַלֵּל בְּצִיּוּר

לְמָה בְּאֵמֶת לֹא לוֹמֵר הַלֵּל? מְסַבֵּיר רַבֵּי יִצְחָק הַטֵּנֵר זְצ"ל, שֶׁבִּימֵים טוֹבִים הָיָה נֵס גְּלוּי, לְכֵן גַּם הָיָה הַלֵּל גְּלוּי, אֲבָל בְּפוּרִים שֶׁהָיָה נֵס נִסְתָּר, גַּם הַהֵלֶל הוּא נִסְתָּר.

הַשְּׁתִּיָּה הַפְּצָא רְמִצוּה

הַרְבֵּי מְבָרִיֶּסֶק אָמַר, שֶׁיֵּשׁ חִילוּק בֵּין הַמוֹעֵדִים לְפוּרִים, בְּמוֹעֵדִים הַמְּצוּה הִיא לְשִׂמּוּחַ בֵּה' וְהַיֵּין

בְּקִיף" אוֹמֵר רַש"י, מִתִּי תִּהְיוּ חַכְמִים, אִם תִּזְכְּרוּ אֶת הַמְּצוּוֹת וְתַעֲשׂוּ אוֹתָם עַל אֲמִיתָתְכֶם, אֲבָל אִם תַּעֲוּוֹתוֹ אוֹתָם מִתּוֹךְ שִׂכְחָה, תִּחְשְׁבוּ שׁוֹטִים. יוֹצֵא שֶׁאִם אֲנִי עוֹשִׂים אֶת הַמְּצוּוֹת עַל אֲמִיתָתְכֶם נִחְשָׁב חַכְמִים, אֲבָל אִם נַעֲוֹת נִחְשָׁב שׁוֹטִים.

מְגִילַת אֶסְתֵּר – זֶה בְּכָל זֵאת מְשֻׁהוּ אַחֵר

לְמֵרוֹת שֶׁבְּפוּרִים יֵשׁ כְּמַה מְצוּוֹת, מְקָרָא מְגִילָה, מִשְׁתָּה וְשִׂמְחָה, מְשֻׁלּוּחַ וּמִתְנַוֹת לְאֲבִיוֹנִים, קֵרִיאַת הַתּוֹרָה, בְּכָל זֵאת אֲנִי רוֹאִים שִׁחַז"ל כְּתוּבָה מִסְכַּת שְׁלִימָה שֶׁנִּקְרָאת 'מְגִילָה' בְּרוּבָה הִיא עוֹסֵקֶת בְּמִקְרָא מְגִילָה, הָעֵינִין שֶׁל מִתְנַוֹת לְאֲבִיוֹנִים וּמְשֻׁלּוּחַ מְנוּת, מִשְׁתָּה וְשִׂמְחָה, תּוֹפֵס מְקוֹם מוֹעֵט בְּמִסְכַּת. נִרְאָה, שֶׁמְקָרָא מְגִילָה, הוּא עֵינִין שֶׁאֵין לְשַׁעַר אֶת גְּדוּלוֹתוֹ. גַּם הַמְּהַר"ל מְעִיר עַל הַמְּגִילָה, שֶׁיֵּשׁ גְּמֵרוֹת שְׁלֵמוֹת שֶׁמְבָאֵרוֹת אוֹתָהּ, מֵהַשְּׁלֵא מְצָאָנוּ בְּנוֹשָׂא אַחֵר.

ארור המן לברוך מרדכי, שזה מפלה ראשונה שניטל נקמה רבה ממנו, ועוד טובה יתרה מזה גדולת מרדכי, שבירכו הקדוש ברוך הוא שעלה למעלה ראש. והנה קודם שנשתכר נתן בוודאי תודה להש"י על שתי הטובות, ועל כן אחז"ל **שלא יפסיק מלתן שבח** על זה בשמחה, עד שיבוא לידי כך שלא יבחין עוד מה בין טובה זו לזו.

עד כמה להשתכר

בהמשך הסוגיה במגילה (ז,ב) של חייב איניש לבסומי, עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי, שקם רבה ושחטיה לרבי זירא. אומר רבינו אפרים, שהגמרא הביאה את המעשה הזה, להורות לנו, שהגמרא חזרה בה ואין הלכה כמו המימרא הקודמת. המשנה ברורה **מכריע** על פי דברי הפמ"ג, שישתה יותר מכדי לימודו ויישן, וכן ראוי לעשות.

שכור בלילה

ביום יש מחלוקת, האם צריך להשתכר והמשנה ברורה מביא שהמנהג שלא להשתכר, אבל

זה אמצעי להגיע לזה, אבל בפורים יש מצוה בשתייה עצמה. מסבירים, מפני שהנס נעשה על ידי שתיית היין, במשתה ושתי על ידי היין היא פינתה את מקומה לאסתר, במשתה אסתר, על ידי היין נתלה המן, לכן כדי לזכור את הניסים האלו צריך לשתות יין, שיזכיר לנו איך נהיה הנס.

האמת – אנחנו ישנים כל הזמן

מה באמת העניין שיגיע למצב שאינו יודע בין ארור המן לברוך מרדכי. מבאר המהר"ל, שכשאדם נמצא במצב שהוא ישן הוא לא יכול להושיע את עצמו. אדם לא יכול להושיע את עצמו לא כשהוא שיכור ולא כשהוא ישן. לכן אנחנו מביאים את עצמנו למצב שגם אנחנו לא יכולים לעזור לעצמנו, כדי שנזכור שגם אז היינו במצב כזה, וכל הישועה שלנו הייתה רק על ידי הקב"ה.

'לא יפסיק מלתת שבח'

ז"ל המשנה ברורה (סי' תרצה ס"ק ז) : בין

ה' רוצה.**מתנה גדולה**

הספורנו אומר על הפסוק "אלה מועדי ה' אשר תקראו אותם מקראי קודש אלה הם מועדי" שמועדי ה' שנעשו לתענוגות, זה לא מועדי ה', זה מועדיכם שנאה נפשי. רואים שח"ו אדם יכול להפוך מועדי ה' שיהיה מועדיכם שנאה נפשי. פורים זה מתנה גדולה ואין לשער כמה שאפשר לזכות, עד כמה אנו צריכים ליזהר לשמור עליו.

האלול של חודש ניסן

תשרי זה ראש השנה וגם ניסן הוא ראש השנה למלכים, כמו שיש אלול לפני ראש השנה, כך יש לנו אדר לפני ניסן. יזכנו ה' יתברך שנזכה לראות ניסים צלויים.

ביחס ללילה אין אף דעה שיש מצוה להשתכר, כיון שכתוב "ימי משתה ושמחה", רק יש מצוה לעשות קצת שמחה. לא כדאי בגלל יצרים אפלים להפסיד את פורים.

סעודת פורים 'לאור נרות'

יש המרמזים בדברי חז"ל: סעודת פורים שעשאה בלילה לא יצא ידי חובתו. סעודה שעשאה בהרגשה של חושך, שהוא לא הגיע לאהבת ה' והודאה על הניסים, לא יצא ידי חובתו, כיון שלא מספיק סתם לאכול, צריך לזכור בשביל מה שמחים.

זכויות מגדלת לבדיקת פורים

אסור לגשת בשביל לנצל את המצוות, אלא כמו שאדם ניגש לקנות אתרוג, הוא לא יקנה אתרוג יפה אבל חסר, כי הוא מחפש אתרוג שה' רוצה, כך צריך לגשת לפורים, איזה פורים

חיסון פורים יהיה יותר זוהר,
עם מבוקי חזוק לשמחת פורים, זה פורים אחר
מגיד מישרים הרה"ג רבי יעקב ישראל בייפוס

ייחודו של יום הפורים

"אין כעת הזאת (פורים) ואין זמן כהזמן הזה, שדבקה אהבתכם בלבי" (ספר היכלות).

אחד המשגיחים אמר: עם זה צריכים לרקוד כל הפורים.

מוחיית עמלק על ידי השמחה

"הימים האלה נזכרים ונעשים". "נזכרים" פרשת "זכור", ו"נעשים" - מוחים בפועל זכר עמלק ע"י שמחת פורים. במה מוחים? כיון שעיקר כוחו של עמלק להכניס קרירות, לצנן ההתלהבות, ע"י השמחה בישועה ובתורה ובמצוות מוחים את הקרירות. לכן ליהודים היתה אורה - זו תורה, וכו'. נמצא שכל

שעולה השמחה בפורים, נמחה זכר עמלק. (הגר"צ גרינהויז שליט"א).

מדוע נענשו על שנהנו מהסעודה

מו"ר הג"ר גדליה אייזמן זצ"ל המשגיח בישיבת קול תורה, הכריז פעם בשיחה: "כשהלא אונס, הוא אונס, אזי גם האונס הוא לא אונס". בזה ביאר מדוע נענש יעקב באי ראיית יוסף עשרים ושתים שנים, כנגד אי כיבוד אב ואם במשך זמן כזה. והרי עשרים שנה הותר לו לשהות אצל לבן, ונענש רק על שהשתנה שנתיים בדרך. אלא, כיון שבשעה שלא היה אונס (בשנתיים האחרונות) התנהג כאונס, גילה בכך שכל העשרים שנה לא היו אונס.

ביאור א' ל"עד דלא ידע"

"עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי". במבט שטחי (המצוי והמקובל על רבים), התפיסה היא שהצרה התחילה ע"י "ארור המן", והישועה באה ע"י "ברוך מרדכי". אך כשמגיעים לאהבה אמיתית, יודעים שהכל הכל הבלים, הכל הכל נעשה ע"י בורא עולם. כשחטאו הביא עליהם את המן, וכששבו בתשובה ועשו את דבר מרדכי הביא ה' את הישועה. (הגר"י אזרחי שליט"א).

ביאור ב' ל"עד דלא ידע"

"עד דלא ידע": הרמב"ם אומר בריש הלכות עבודה זרה: "בימי אנוש טעו בני האדם טעות גדולה". טעותם היתה שכיבדו את הכוכבים שנבראו רק לשמש לפניו ית' וחלקו להם כבוד והקריבו להם קרבנות, ובשלב מאוחר יותר ייחסו להם אלוהות. [כמו הכלב שנושך את האבן שנזרקה עליו, ואינו מבין שמישהו זרקו עליו. כך פני הדור בעקבתא דמשיחא, מייחסים לשלוחי ההשגחה כאילו הם הסיבה, ושוכחים כי הכל בגזירה עליון].

כל זמן שאומרים "ארור המן" ו"ברוך מרדכי", עלולים לייחס להם את

בדרך זו ביאר הגר"א בידרמן שליט"א מדוע נענשו בני שושן על שנהנו מהסעודה, הרי היו אנוסים ללכת לשם? ותל' דמכל מקום, נתבעו על ש"נהנו", הרי על זה לא היו אנוסים. וזה גילה שגם האונס לא היה אונס.

ביאור נפלא ל"א-לי למה עזבתני"

בני יששכר מביא בשם ר"ש מאוסטרופולי: יש מדרש פליאה - אסתר שאלה בשמים מדוע נגזרה כליה על ישראל, אמרו לה מפני שנעשו מן ורש. אמרה: א-לי למה עזבתני. ביאר רש"י: החיות של המלאכים היא ע"י שם ה' המוזכר באותיותיהם (כגון מיכאל); וכן ישראל. מיכאל הוא אפוסטרופוס רבא של ישראל, מסנגר עליהם. בעוונותיהם איבדו ישראל משם סנגורם, את שם ה', וכן משמם - ישראל. ונשאר מהשמות רק מן ורש. אז אמרה אסתר א-לי למה עזבתני. עד כאן.

עבודתנו ביום זה לחזק ולחדש הקשר עם א-לי שישאר בנו.

מהתבוננות ועבודה, אך השיא שמגיעים אליו, זוהי שלימות כזו שמתאווים אליו בלי סיבה. "חלקי ה' אמרה נפשי", ו"מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה".

בפורים אפשר להגיע לדרגת אהבה כזו, כל השנה צריכים להתבונן. בפורים גם בלי לדעת ארור המן וברוך מרדכי, מגיעים לדרגת האהבה הכי גבוהה.

ביאור ד' ל"עד דלא ידע"

חייב איניש לבסומי עד דלא ידע. לכאורה הפירוש עד שיתבלבל, ומציודו לא יוכל להבחין בין טוב לרע. ודבר פלא הוא, מה התועלת בדבר, ביאר הגרא"י ברזל זצ"ל. סימן לשיכרות זה כאשר השיכור ניגש לאדם ואמר לו נכון שאתה הוא ראובן? והלה צועק אני שמעון. והשיכור מתווכח. אך לא מצינו שיכור שיגש אל אביו ויאמר לו אינך אבי אלא פלוני, כי בזה לא מתבלבלים. כי ההכרה והאהבה לאבא היא כה חזקה ומושרשת, כך שגם בשעת בלבול יודע השיכור מי הוא אביו.

זה מה שאמרו כאן ששיעור השתייה עד שכבר לא יוכל

הסיבה לצרה ולישועה. לכן יש לשמוח בה', עד שלא ייחס הענין כלל לשליחים. ויודה לה' בכל לבו.

ביאור ג' ל"עד דלא ידע"

"עד דלא ידע", ביאר הגרב"ד פוברסקי שליט"א: איתא במדרש, צדיקים נמשלו לתמר - "צדיק כתמר יפרח", "אמרתי אעלה בתמר", מדוע? מספר המדרש היה עץ תמר ביריחו שלא נתן פירות. עבר שם דקלי אחד ואמר, שתמר זה מתאוה לדקל מסויים שנמצא בבית שאן (מרחק של כ-100 ק"מ). הביאו ענף מאותו דקל והרכיבו בתמר שביריחו ונתן פירות. כך כל תאוותם של צדיקים אל הקב"ה "נפשי אייתך בלילה". הק' הגרב"ד מדוע צריכים להמשיל קשר זה של הצדיק לה' לקשר בין תמרים, וכי חסר קשר בין בני אדם? ות' כשאחד מתאוה לחברו, זה בגלל סיבה מסויימת, כי כך כל ידידות מבוססת על נתינה או על התרשמות וכדו'. תמר הוא דומם ותאוותו אינה מבוססת על סיבה. כך תאוותם של צדיקים להקב"ה, אמנם זה מגיע

נס פורים מביא לאמונה חושית בכח התפילה

הרמב"ם במנין מצוות דרבנן (מובא בפתיחה ליד החזקה): "וציוו לקרוא המגילה בעונתה, כדי להזכיר שבחיו של הקב"ה ותשועות שעשה לנו והיה קרוב לשוועתנו, כדי לברכו ולהללו. וכדי להודיע לדורות הבאים שאמת מה שהבטיחנו בתורה: 'כי מי גוי גדול אשר לו אלקים קרובים אליו וגו'".

מון הרב מבריסק זצ"ל כ' שדברי הרמב"ם רומזים למה שאומרים "תשועתם היית לנצח", הזכרת תשועות שעשה לנו - "ותקוותם בכל דור ודור להודיע שכל קוויך לא יבושו" - להודיע לדורות הבאים. עכ"ד (מ"ש הרמב"ם "להודיע שאמת הוא", אין פקפוק בנכונות הדברים, אלא פורים עוזר להשריש את הידיעה ולאמת אותה).

לימוד מוסר של פורים

הסבא קדישא מורנו ורבנו ר' אליה לופיאן זצ"ל סיפר שבפורים בשעה 4:00 אחר הצהרים נכנסו אל הסבא מקלם זצ"ל וראוהו לומד מוסר. מה הוא למד? הוא שינן וחזר ושינן: "הגם

להבחין מצד הבילבול בין ארור המן לברוך מרדכי, אבל באמת ודאי שהוא יבחין, כי לעולם לא יאמר ארור מרדכי או ברוך המן, כי ההכרה בצידקות מרדכי ואהבתו היא כה מושרשת עד שלא יתכן להחליף. וזה המבחן של פורים, שאף שמכח שכלו הוא מאבד את חוש ההבדל, את ברוך וארור לא יחליף. כי האמת מושרשת במציאותו.

מהו פשר הדגשת "וגם" חרבונא

"וגם וגם וגם וגם וגם וגם... חרבונא זכור לטוב". הדגשת "וגם", מבוארת עפ"י המלבי"ם, שאומר שבמה שאמר חרבונא "גם הנה העץ", הוא ליבה את אש כעסו של המלך על המן. שכן משמעות הדברים היא כפולה: א) שהכין עץ לתלות עליו את מרדכי "אשר דיבר טוב על המלך". ב) גם אחרי שהמלך פירסם בחוצות שהוא חפץ ביקרו של מרדכי, השאיר המן את העץ הגבוה אשר עליו זמם לתלות את מרדכי. זו חרפה גדולה למלך, ואין לך מרד גדול מזה. לאור זה חרף המלך את משפטו, לתלותו על העץ אשר הכין למרדכי.

עליו. בפורים מחזקים ומפצים אותו כדי שיתן לה לרכב עליו, וזוהי העבודה השלימה.

מסר רציני ע"י מילתא דבריחזותא

השפן הקטן שכח לסגור הדלת הצטנן המסכן וקיבל נזלת לל אפצ'י לל אפצ'י לל אפצ'י (המקור: גירסא דינקותא) - דורשי רשומות הקשו א) מדוע נבחר בע"ח זה מכל בעלי החיים ב) מדוע הצטנן דוקא באי סגירת הדלת, ולא סתם ביציאה לרחוב, ג) למה נזלת, ולא שפעת, ד) לל, שמחה לאיד? ה) מדוע ג"פ ראשונות אומרים אפצ'י ובפעם האחרונה לא.

וי"ל "שפן" גימטריא "זוהי הנשמה" (עה"כ). ויבא עמלק וילחם עם ישראל ברפידים" על שרפו ידיהם מתורה, שכחו לסגור הדלת אמות של הלכה, ומבעד לחריץ נכנס "אשר קרן" - צינגן" (רש"י). כיון שכן, קיבלו נזלת - זילותא לדברים שבקדושה. עמלק שמח ושר ג"פ ואמר אפצ'י. אבל 7 יפול צדיק וקם. לכן בפעם האחרונה כבר לא אמר אפצ'י. בפורים קיבלו התורה מרצון, אחרי שנוצח העמלקי - ליהודים היתה אורה זו תורה (עפ"י הרב יקראם שליט"א). "וטהר ליבנו לעבדך באמת".

לכבוש את המלכה עמי בבית?!
המן מכיר שטוב לי תורת פיך
מאלפי זהב וכסף

מדוע שאל המן את הילדים, באיזה ענין הם עוסקים, וכי זה מה שמענין אותך, לדעת באיזו סוגיא הם אוחזים? אלא, המן נדהם משלוות הנפש אשר אפפה אותם, בעוד שהם יודעים שבעוד זמן קצר יובלו לטבת. מתוך זה הוא הבין שיש להם עסק עם דבר שהוא נעלה יותר מערכיות החיים. וכאשר השיבו לו שלומדים את ענין קרבן העומר, הודה ואמר: הקומץ שלכם הכריע את עשרת אלפים ככר כסף שלי. כלומר, יש כאן ערכיות שלא תוערך כלל בכסף (הגר"ד מן זצ"ל).

גם הוא הבין ש"טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף".

יום פורים כפורים

הגרא: סעודת פורים, היא סעודת יו"ט של יום הכיפורים. הגר"ש וינטרוב זצ"ל: יוה"כ מתקן פגמי הנשמה, פורים פגמי הגוף. מזמינים את הגוף להשתתף עמנו. ביוה"כ מחלישים את הגוף כדי שהנשמה תוכל לרכב

בירור שני מנהגים בקריאת התורה והמגילה

הרה"ג רבי אליהו שלושץ

ואם יאחז ס"ת בידו יהא לבו על הס"ת כדאיתא בסימן צ"ו לענין תפלה.

ולפי זה מובן היטב שאצל הספרדים שלא מחזיקים את הס"ת, אלא הוא מונח על התיבה כל זמן קריאת המגילה, אין שום בעיה לנהוג כמו שמבואר בתוס', משא"כ אצל האשכנזים שמחזיקים את הס"ת ביד. אמנם בתוס' במגילה מפורש ש'יושב ואוחז את הס"ת בידו עד שקראו המגילה', והם לא חששו לטעם של הבית מאיר.

ואפשר לומר עוד טעם למנהג האשכנזים. נהגו לקרוא בשבת חול המועד פסח וסוכות, מגילת שיר השרים (בפסח) וקהלת

מתי מחזירים את הס"ת כפורים למנהג האשכנזים והספרדים

מבואר בשו"ע (תרצג, ד) שבפורים קודם קוראים בתורה, ואח"כ קוראים את המגילה. אבל לא התבאר האם מחזירים את הס"ת להיכל לפני קריאת המגילה או אחריה. מנהג האשכנזים להחזיר לפני קריאת המגילה, ומנהג הספרדים להחזיר אחרי המגילה. ויש להבין מה טעם חילוק המנהגים בזה.

הביאור הלכה מביא שבתוס' במגילה (ד, א ד"ה פסק) מבואר שמחזירים אחרי קריאת המגילה, והוא דן מדוע לא נוהגים כך. וכתב בשם הבית מאיר שהטעם הוא 'משום דהאוחז הא ג"כ חייב לכיין לצאת שמיעת קריאת המגילה כדאיתא סי' תר"צ סי"ד

ומעשה בבעל קורא שאמר שקשה לו לקרוא בנשימה אחת וגם לשים לב לקרוא הכל מתוך הכתב ולשים לב שקורא כל פעם את המילה 'ואת' המתאימה, ושאל מה עדיף, שיקרא קצת בעל פה ובנשימה אחת, או הכל מתוך הכתב ובשתי נשימות. ואמר מרן הגר"ש אלישיב זלה"ה שאמנם שני הדינים (מתוך הכתב ונשימה אחת) אינם לעיכובא, ומ"מ עדיף לקרוא מתוך הכתב כי זה דין 'בקריאה גופא' והוא יותר חשוב מדין נשימה אחת (ספר ברכת רפאל עמ' קכח, והו"ד במ"ב מהדורת דרשו תרץ, 50).

והנה מפורסם בשם הרוגאצ'ובר (צפנת פענח גירושין ח"ג בהשמטות עמ' 113) שהטעם שנהגו [אצל האשכנזים] שכל הקהל קוראים את עשרת בני המן בעצמם הוא, מפני שאין הקורא יכול להוציאם בחלק של ה'נשימה אחת'. [לעצם הדברים שא"א להוציא בנשימה אחת ידוע לומר שלפימש"כ החזו"א (כט, א) בביאור דין שומע כעונה אין כ"כ מקום לדבריו ואכ"מ. אמנם יש לשים לב שאם לדעת הבית הלוי אכן הצפנת פענח צודק, אז י"ל שכיון שהיה תלמידו של הבית הלוי סבר כמותו].

(בסוכות). והמנהג הוא לקרוא את המגילות לפני קריאת התורה, וצ"ע מדוע לא מקדימים את קריאת התורה. ושמעתי בשם מרן הגר"ש אלישיב זצ"ל שחששו שאם יקראו את המגילה אחרי קריאת התורה יחשבו שהמגילה היא 'הפטרה' על קריאת התורה, ורצו שידעו שזה תקנה נפרדת. ולפי דבריו יתכן לומר שזה הטעם שבפורים מחזירים את הס"ת, שלא יסברו שהמגילה היא הפטרה של פורים ואז פחות יקפידו לשמוע כל תיבה ושאר דקדוקי המגילה. אמנם להקדים את המגילה לקריאת התורה א"א מדין תדיר ושיאינו תדיר, משא"כ במועדים שאין המגילה אלא מנהג ועל זה לא נאמר דין תדיר כמבואר בפוסקים. ומ"מ ממנהג הספרדים אנו רואים שלא חששו לזה.

מה עדיף 'בנשימה אחת' או 'בתוך הכתב'?

מבואר בגמ' ונפסק בשולחן ערוך (תרצ, טו) שצריך לקרוא את כל עשרת בני המן בנשימה אחת. ומ"מ כתב הרמ"א שאינו לעיכובא.

כשרה. וע"כ שהוא סובר שעדיף לקרוא בנשימה אחת מתוך מגילה פסולה שזה כמו בעל פה, מאשר לשמוע מהקורא מתוך הכתב ולהפסיד את דין נשימה אחת.

ולמדנו מדברי הצפנת פענח שאינו סובר כהגרי"ש אלישיב, כי כשהשומעים אומרים בעצמם את עשרת בני המן, אמנם הם מרויחים את ה'נשימה אחת' אבל הם מפסידים את הקריאה מתוך הכתב כי הרי לרובם אין מגילה

בחזקתמו של כהן גדול

דשכבה י מזן ישד החודש הגר"ח קנייבסקי שלי"ס א

מגנין
ארץ

מחיר מיוחד לזמן זה
מחיר מלא 100 ש"ח

077-449-3-559

פורים – כפורים, היתכן?!

הרה"ג רבי בנימין בוימל

כוחו?

מאמר רבא במגילה (דף ז, ב):
 "אמר רבא מיחייב איניש לבסומי
 בפוריא עד דלא ידע בין ארור
 המן לברוך מרדכי". זהו המקור
 לדין השכרות בפורים. באופן
 פשוט הדבר נלמד מ"ימי משתה
 ושמחה" ומשתה הוא ביי. אך
 במגילה לא נזכרה שכרות, ויש
 לבאר ענינה. מה גם שמצוה
 זו אינה מתיישבת על דעתנו
 ועל ליבנו. מחונכים אנו בכל
 ימות השנה לנהוג בשוב הדעת
 ולשקול במאזני השכל כל צעד
 בחיינו, לדעת אם טוב ואם
 רע, תורתנו דורשת כובד ראש
 ומרחיקה את קלות הראש, והיאך
 הותרה הרצועה לצוותינו כהיום
 הזה על איבוד הדעת?

מאמר ידוע הוא: "פורים -
 כפורים". מקורו בזה"ק (תיקוני
 זוהר נז, ב). "פורים אתקריאת על
 שם יום הכיפורים". והוסיפו
 בספרים הקדושים ואמרו על פי
 דברים אלו שיום הפורים גדול
 אף יותר מיום הכיפורים, שכן
 "מי נתלה במי? הוי אומר: קטן
 נתלה בגדול!" (תענית ז). והתייגעו
 לבאר כלפי מה הושוו שני ימים
 אלו? אדרבא! לכאורה הפוכים
 הם ושונים בתכלית השינוי.
 האימה משמשת ביום הכיפורים
 והשמחה ביום הפורים, איסור
 תענוג ביום הכיפורים והחיוב
 בו ביום הפורים? שמא תאמר
 שגדול יום הפורים מיום
 הכיפורים בשגב קדושתו,
 אין המקרא אומר אלא
 דרשני, במה אכן גדול

בהמה במה חטאה וכו"י

המלבי"ם על הפסוק "ויחמול שאול על אגג" (שמואל טו, ט) מפרש את ההבדל בין רחמים לבין חמלה: "החמלה תהיה גם על דבר שאין לו תועלת ממנו, רק ששופט **בשכלו** שאין ראוי להשחית הדבר ההוא וקיומו טוב יותר... החמלה הוא ענין **מחשביי** (קשור למחשבה) **שחושב** שאין מן הראוי והיושר להשחיתם ושלא בצדק ציווהו הנביא דבר זה, וזהו עוון פלילי כי רוצה להתחכם נגד ה'."

היו לו מחשבות הומניות. לא היה נאה בעיניו להשחית את הקטנים ואת הבהמות, והוא חמל על אגג - שפט **בשכלו** שאין כל תועלת בהריגת אגג. הנה כבר בידינו הוא כבול באזיקי ברזל, מה בצע כי נהרגנו, מוטב ישאר בחיים, יכול הוא להוות משאב מודיעיני שלא יסולא בפז בידי צבא ישראל. כל אלו חשבונות יפים והגיוניים, אך הם נגד ציווי ה': "לך והכיתה את עמלק ולא תחמול עליו"...

והנה "אמרו רז"ל כי בלילה ההוא (שהשאיור שאול לאגג) הביאו לו

איתא ביומא כב: "אמר רב הונא: כמה לא חלי ולא מרגיש גברא דמריה סייעיה. שאול באחת ועלתה לו, דוד בשתים ולא עלתה לו". שאול בחטא אחד הפסיד המלוכה, ודוד חטא בשתיים ולא הפסיד. והטעם בזה יש לומר משום דוד חטא בתאוות ליבו. עצם החטא, ואפילו חטא בשניים, עדיין אינו סיבה להעברת המלוכה הימנו. שכן אף אם מלך הוא בשר ודם הוא, עלול להיכשל "אשר נשיא יחטא", אדרבא, "מי שחטא ישוב וימחול לו". התשובה נבראה עוד קודם לבריאת העולם. לעומת זה חטאו של שאול לא היה משום שנמשך אחר תאוות ליבו כי אם אחר **שכלו**. כדאי' שם: "בשעה שאמר לו הקב"ה לשאול (שמואל א טו, ג) לך והכיתה את עמלק, אמר: ומה נפש אחת אמרה תורה הבא עגלה ערופה, כל הנפשות הללו על אחת כמה וכמה, ואם אדם חטא בהמה מה חטאה, ואם גדולים חטאו קטנים מה חטאו, יצאה בת קול ואמרה לו (קהלת ז, טו) אל תהי צדיק הרבה". כלומר: שאול התווכח עם מחשבת ה', הוא העמיד חשבונות שכליים אל מול ציווי ה': "אם אדם חטא,

לנו שפיטת השכל כלל, ואנו ודעתנו בטלים ומבוטלים לרצון השם יתברך לא שרירין ולא קיימין.

מעתה יתבאר כמין חומר גודל רוממותו של יום זה יותר מיום הכיפורים. הן אמנם ביום הכיפורים ממעטים אנו בתענוג ומקריבים מחלבנו ומדמנו לכבוד ה"ת, אך עדיין היקר עבורנו ביותר, יותר מחלבנו ומדמנו, הוא השכל אשר בראשנו, מותר האדם מן הבהמה, כח המחשבה, עליה אין אנו מוותרים כי אם פעם אחת בשנה - ביום הפורים, לומר: אע"פ שאנו בני אדם אנו נמשכים אחריו כבהמה, אין בנו דעת ואין בנו מחשבות כלל. וזוהי הדרגה הגבוהה ביותר שיהודי מבטל עצמו כליל להי"ת. זהו עיצומו של יום הקדוש הבעל"ט.

יעזור הי"ת שיתקיים בנו הנאמר בתפילת אסתר "בך בטחו ותפלטימו אליך זעקו ונמלטו בך בטחו ולא בושו, אכ"ר.

(יסוד הדברים שמעתי מהגאון ר' אשר וייס שליט"א בערב פורים תשנ"ט בתוספת נוסף)

שפחה אחת בבית האסורים ונתעברה הימנו, ויצא ממנו המן, ולכן עם היותו הורג אגג, אמר (שמואל) כאשר שכלה וכו', כן תשכל - לשון עתיד, על זרעו הנשאר ממנו". (הציטוט מספר פרי עץ חיים - שער פורים פרק ו, אך המקור בחז"ל לא מצאתי)

נמצא שכל גזירת "להשמיד להרוג ולאבד" ובכלל, כל עצם לידתו של המן בן המדתא האגגי צורר היהודים שכתב עליהם להומם ולאבדם, כל אלו אך בעטיה בשל חמלתו של שאול על אגג להשאירו בחיים לילה אחד (יותר מדי) נגד ציווי הי"ת ולהחיות ממנו זרע. שאול לא ראה, אך הקב"ה קורא הדורות מראש ראה גם ראה. וזהו: "כי לא מחשבותי מחשבותיכם ולא דרכיכם דרכי נאום ה'" (ישעיהו נה.ח)

מעתה יובן היטב ענין שכרות הפורים. זהו התיקון הגדול לפגם של שאול "ששפט בסכלו שאין ראוי להשחית הדבר ההוא" כנ"ל, ובקיום עד **דלא ידע** מבטלים אנו דעתנו בפועל ממש להראות לעין כל שאין

פורים אליבא דפילפולא הרב אברהם לנדסמן

משתחוים לצלם רק להשר וטוב
להחמיר" (י"ד ס' ק"ג) ע"ש.

לפ"ז ניתן לתרץ התרגום,
כיון שמרדכי היה אדונו של המן
א"א להסביר שהוא משתחוה כדי
לכבד אותו, וא"כ לא נשאר לו
שום היתר להשתחוות כיון שזה
נראה כמשתחוה לע"ז ונפלא!
(ע"פ הברוך טעם ועיין סנהדרין סא: בגדר
ע"ז של המן).

האם נענשו בלשצר ואחשוורוש
על שהשתמשו בכלי שרת כי היו
קודש, או שהם היו חול?

"וכלים מכלים שונים"
(א' ז'), קוראים בניגון איכה,
לרמז על כלי המקדש
(מגילה יא: יב, ועיין פחד יצחק
ששאל א"כ למה לא קוראים

האם מרדכי לא השתחוה להמן
כי היה ע"ז או כי היה עבדו?

"ומרדכי לא יכרע ולא
ישתחוה" (ג' ב'), ובתרגום: "ולא
הוה גחין לאנדרטא ולא הוה
סגידי להמן על די הוה ליה עבד
פלח ואזדבן ליה בטולמא דלחם".

ויש לעיין בדברי התרגום,
וכי זו הסיבה שמרדכי לא רוצה
להשתחוות - כי המן היה העבד
שלו? הלא בגלל זה יכנס כל עם
ישראל לסכנה?

איתא ברמ"א "שרים או כהנים
שיש להם שתי וערב בבגדיהם
או שנושאים צלם לפניהם כדרך
הגמונאים אסור להשתחוות להם
או להסיר הכובע לפניהם וכו' ויש
מקילין בדבר הואיל וידוע שגם
הגוים אינם מסירים הכובע או

מחשבה למעשה). וצ"ע על דעת הרז"ה, (ועיין אבי הנחל סוף דרוש יב').

האם מרדכי הרג את המן מדין עמלק או מדין מוסר-ורודף?

כידוע, כבר נח' קמאי אם ניתן לקבל גרים מעמלק, כמבואר במכילתא סוף פרשת בשלח "כי יד על כס קה", שנשבע הקב"ה שלא יקבלו גרים מעמלק. ומאיך בגיטין (נז:) וסנהדרין (צו:) מובא שמבני בניו של המן למדו תורה בבני ברק, כלומר מקבלים מהם גרים. ועיין בשלל רב סוף פרשת בשלח שהביא כמה תירוצים בזה, וציין שפשטות שיטת הרמב"ם שמקבלים מהם גרים.

אמנם, י"ל, כיון שהמן היה העבד כנעני של מרדכי, נמצא שיצא מכלל 'עמלקי' ואין לו יחוס כלל וכדין עבד כנעני (וכן נמצא שהיה מצווה במצוות כנשים), וא"כ צ"ל שכל הסיבה שמרדכי הרג אותו היה מדין רודף ומוסר ולא מדין עמלקי וחידוש!!

ואפשר לומר שמרדכי לא קנה את המן 'קנין איסור' של עבד, רק 'קנין ממון', ועל אף

ניגון של איכה ב"קר תפארת גדולתו" שלבש בגדי כה"ג, וע"ש שבגלל זה נענש אחשוורוש, ונהרגה ושתי.

ויש לעיין, דאיתא בע"ז (נב): "ובאו פריצים וחללוה" וכלשון רש"י: "כיון שנכנסו עכו"ם להיכל יצאו כליו לחולין". ונח' שם בעל המאור והמלחמות לדעת הרז"ה, האם הדין של "ובאו פריצים" זה דוקא באבני מזבח ולא בכלי שרת, או כדעת הרמב"ן שה"ה לכל כלי שרת, ויצאו לחולין. וא"כ, לכאורה קשה על הרמב"ן מהכא, למה נענשו בלשצר וושתי, הלא הכלים כבר יצאו לחולין?

אמנם המעיין בנדרים (סב), יראה להיפך שאדרבה: "אמר ר' יוחנן כל המשתמש בכתרה של תורה נעקר מן העולם ק"ו ומה בלשצר שנשתמש בכלי קודש שנעשו חול נעקר מן העולם כו' המשתמש בכתרה של תורה כו' על אחת כמה וכמה!"

ולפ"ז יוצא שבאמת לא התחייבו בגלל דין מעילה בכלי השרת - והוציאו את כלי הקודש לחול, אלא על עצם הזלזול בכלי הקודש (ואולי מדין שמצרף

שיהיה אסור בעשיית מלאכה, רק ימי משתה ושמחה. ולפ"ז תירץ שכיון ש"מעוות" ביו"ט הם מוקצה, בשנה ראשונה שהיה יו"ט לא נתנו מתנות לאביונים, ורק בשנה שניה שלא היה יו"ט תיקנו מתנות לאביונים.

אמנם יש לעיין בכך טובא, כיון שאין שום דין לתת מעות במתנות לאביונים וא"כ היו יכולים לתת אוכלים.

ומו"ר הגרב"ש סלומון זצוק"ל ראש ישיבת 'נחלת דוד' רצה לומר בזה, שהרי פסק הרמב"ם (בפ"ו מהל' יו"ט הי"ח) שחלק משמחת יו"ט הוא, שחייבים לשמח את העניים והאלמנות, וא"כ בשנה ראשונה שהיה יו"ט לא היה נצרך לתקן 'מתנות לאביונים', שמדין יו"ט דאגו להם, ורק לשנה הבאה שלא היה יו"ט, תיקנו אנשי כה"ג לדאוג שיהיה כסף גם לאביונים, כדי שגם יוכלו לשמוח בשמחת הפורים. ונפלא...

"ובכזוה לא שלחו את ידם"

שהיה שייך ממונית למרדכי, לא היה לו דין 'עבד כנעני' ונשאר עמלקי. אמנם עיין ביערות דבש (דרוש י"ז לז' אדר) שהביא להוכיח מיבמות (מח:): שודאי שמרדכי קנה את המון 'קנין איסור' ומלו וטבלו לשם עבדות, דאל"כ היה אסור למרדכי לקיימו ודו"ק.

למה לא היה מתנת לאביונים בפורים הראשון?

כתוב שעשו יום י"ד שמחה ומשתה ויו"ט ומשלוח מנות (אסתר ט, טו), ולא הוזכר 'מתנות לאביונים', אולם בפס' כ"ב בתקנת מרדכי "לקיים עליהם ימי הפורים", כתוב, משתה ושמחה, משלוח מנות ומתנות לאביונים, ויש לעיין מה סיבת השינוי.

וכבר העיר כן במהר"ם שי"ף (בדרשות בסוף מס' חולין), וכתב לתרץ ע"פ דיוק הגמ' (מגילה ה:), שרבי עשה מלאכה בפורים, כיון שרק בפס' י"ט כתוב יו"ט - כלומר בשנה ראשונה, ב'פורים שושן, אבל לדורות בפס' כ"ב לא קיבלו עליהם שיהיה יו"ט

התקנת מתנות לאביונים

90-40-111

מרכז המידע והתמיכה

מס' 90-40-111

מס' 90-40-111

מס' 90-40-111

ויתברכו כל התורמים והמסוייעים

לשבע ברכה נחת מילדיהם

וישועות לכל הנצרכים

שלחו את ידם'. ולפ"ז צ"ע איך מרדכי עצמו לקח בית המן, ו'אבי הנחל' כתב שכיון שהמן היה עבדו היה שייך למרדכי מעיקרא מדין 'מה שקנה עבד קנה רבו', ולפי הנידון דלעיל, יתכן שלהמן עצמו לא היה דין 'עמלק' כיון שעשה תחילת גירות, ובספר 'טעמא דקרא' כתב הגר"ח כיון שהמן היה מהרוגי מלכות, נכסיו היו שייכים למלך והוא נתנם למרדכי.

כמה שאלות לחרוזי

זורט נוסף לפותרים נבונה

א. איך מרדכי הסתפר, הרי זה היה בט"ז ניסן וא"כ היה בתוך המועד ואסור להסתפר בתוך המועד?

ב. איך מרדכי הסתפר, הלא בחו"ל היה זה יו"ט שני?

ג. כיון שהמן היה 'עבד כנעני' של מרדכי, ואדם מצווה על 'שביתת עבדו' ביו"ט איך מרדכי נתן לו לספר אותו?

ד. אם יש לאדם כסף, שיכול להספיק, למתנות לאביונים, או למשלוח מנות, מה קודם?

למה? ואם יש איסור להטות מנבסי עמלק איך מרדכי הסכים לקבל את בית המן?

נח' היראים והחינוך. שיטת היראים (רצ"ט) שמצות מחיית עמלק מוטלת על מלך ישראל בלבד, ולדעת החינוך (מ' תר"ד) הינה מצוה על כל אחד ואחד. נמצא שלפי היראים לא היה איסור לשלוח יד בביזה, וצ"ל שפשוט היה או הוראת שעה שיהיה בנקיון כפים, או משום שהיה שייך למלך - כיון שנהרגו בפקודות המלך, שדינם כהרוגי מלכות שנכסיהם למלך.

אמנם בגוף הדבר, ב'מנחת חינוך' שם מציין שרש"י למד שצריך לאבד זכרם שלא יהיה שם עמלק נזכר, והיינו שצריך להשמיד גם את כל הרכוש, אבל ציין שלא מצא מקור לדברי רש"י, ומסתימת לשון הרמב"ם והחינוך משמע שאין חיוב רק להורגם, וא"כ יוצא שהשלל היה מותר.

אמנם בר' בחיי בסוף בשלח כתב, ומפני זה נזהר מרדכי בדבר שלא להנות משלל המן שהיה מזרע עמלק, שכתוב 'ובבזה לא

קצת אוכל בצלחת, אמרה אסתר: צומו עלי, ואל תחשבו שאני מתכוונת לצום הראב"ד, אל תאכלו ואל תשתו בכלל).

ז. האם מותר לגעת במגילת אסתר בידיים ערומות, הרי כתוב שהמגילה הוא דברי שלום ואמת כאמיתה של תורה?

ה. "רוב בניו וקנייניו על העץ תליתה" איזה קניינים תלו על העץ?

ו. "צומו עלי ואל תאכלו ואל תשתו שלשת ימים". מה זה הכפל לשון, אם צמים ודאי שלא אוכלים ולא שותים? (פעם, אחד ענה לי שיש צום הראב"ד שמשארים

מגילת 'המלך'

מאיצרו של מגיד מישרים הר"ה צ'רבי אלימלך בידרמן

הרב ישראל מאיר אלטמן

ישראל פרעה ועמלק, פרעה שאמר מי ה' נטבע בים סוף ושוב אין מצוה לשנוא אותו ולמחות את זרעו, ואילו את עמלק עלינו לשנוא עולמים, למחות את זכרו מתחת השמים מבלי להשאיר שריד ופליט, ולכאורה פרעה הרשיע יותר כי כפר בה', וכמו שאמר 'לא ידעתי את ה', מי ה' אשר אשמע בקולו', ולא מצינו כזאת אצל עמלק, אלא שפרעה אכן לא האמין בה', אך עמלק גם לישראל שלא להאמין בעצמם, שזינב את כל הנחשלים שהענן פולטם, וטימא אותם מתוך הטענה שבין כה וכה כבר הם 'חלשים', על זאת אין כפרה עולמית...

קליפת עמלק - אני לא שווה
בלום

באמת אמרו כי זהו קליפת עמלק הרוצה לשבור את רוחו של כל יהודי וליאש אותו בטענה כי כבר הוא 'אבוד', וכדכתיב (דברים כה יח) 'אשר קרך בדרך ויזנב בך כל הנחשלים אחריך', וברש"י, 'כל הנחשלים אחריך - חסרי כח מחמת חטאם, שהיה הענן פולטן', וכלומר, לאלו נטפל עמלק לאמר, אין תקווה לאחריתך, ודייקא על זה אמרה תורה 'זכור את אשר עשה לך עמלק, תמחה את זכר עמלק', **ימחו אלו האומרים כי אין תקווה אפילו לאחד מבני ישראל.**

הנה מצינו ב' שונאי

מאד, שאין הפה יכול לדבר והלב לחשוב עד כמה מגיעים הדברים.

מגילת אסתר – לגלות הנהגת ה' מתחת ההסתר

בימי הפורים האלה הזמן גרמא להתחזק באמונה בה' כי הוא הבורא והוא המנהיג את כל אשר נעשה, בכל פרט ופרט ממקרי וטבע העולם, ובזה נשתנה הנס של פורים משאר הניסים שנעשו לישראל, כגון יציאת מצרים, ונס דחנוכה וכיו"ב, שהם היו מחוץ לדרך הטבע, אך ההצלה בימי הפורים הייתה על ידי סיבות שונות וצירופי מקרים **בתוך הנהגת הטבע**, שלא ראו מתחילה במאורעות הללו כל טובה וחסד, ורק לאחר זמן נגלה לעיני כל שישועתן של ישראל נטמנה בהם, ולכל אחד מהמקרים יש חלק בהצלה הנפלאה.

וזה לימוד לדורות כשאדם 'מצפה לישועתו', לא ישאל 'מה נשתנה' - מדוע גרוע מצבי בפרנסה, בבריאות, בנחת, בזיווגים בזש"ק וכיו"ב, אלא יתחזק

מלי קומצא דידכו – להחשיב כל פעולה קטנה

נפלאים דברי ה'מנות הלוי' (לרבי שלמה אלקבץ בעל הלכה דודי) על הפסוק מגילת אסתר (ד יז) ויעבור מרדכי, וז"ל. בגמרא (מגילה טו:) אמר רב שהעביר יום ראשון של פסח בתענית, ושמואל אמר דעבר ערקומא דמיא, פירש רש"י... 'דעבר עורקמא דמיא - לאסוף היהודים שבעבר השני (של המים)' ואני אומר דבר גדול השמיענו שמואל שאפילו דבר קטן לשם מצוה כתוב בספר... כי לא היה אותו הנהר גדול (שעבר אותו לאסוף היהודים) רק ערקומא דמיא - והוא שלולית של מים מכונסין כמו שפירש"י בגמרא (מגילה כח:) ואעפי"כ נכתב בספר (במגילה) 'ויעבור מרדכי' כאילו היה דבר גדול - להורות כי הכל בא לידי חשבון, עכ"ל. ודבר שפתיים אך למותר.

ומזה לימוד לכל אדם, אף כשהוא במצב רע נורא מאד רח"ל, אל יקטן בעיניו שום הגה ודיבור ואפילו מחשבה טובה, אף שאין בכוחו להישאר על דרך טוב, מכל מקום יתחזק עוד היום, ויהיה לו לתועלת עצומה

את ושתי, היו מי שגערו בו 'האק מיר נישט אין קאפ אריין מיט דייע שטותים' (אל תבלבל את ראשי עם שטויותיך) וכן כאשר נלקחה אסתר לבית המלך בוודאי היו מיושבי ביהמ"ד שלא הסכימו לשמוע מדברים אלו, כמו כן לא מצאו שום ענין במעשה דבגתן ותרש באומרם מה לנו ולשטותים (שטויות) הללו,

אולם 'בלילה ההוא כאשר נדה שנת המלך' החל להתברר להם כל צירופי המקרים, שהקב"ה ברוב רחמיו הקדים רפואה למכה בנס המלוּבש בדרך הטבע, וכבר בשנת שלש למלכו הרעישו המלאכים בשמי מרום שוּשתי תהרג (כמבואר במגילה יב:), כדי שתבוא אסתר במקומה להציל את בני ישראל מכליה, וגם נסתבב שמרדכי יציל את חיי המלך בלא שיקבל תשלום שכר, ורק בספר הזכרונות כתבוהו וממילא לא הספיק המן 'לאמר למלך' לתלות את מרדכי על העץ, כי מיד שאלו המלך 'מה לעשות באיש אשר המלך חפץ ביקרו' ומשם 'תקפו של נס'.

ולא עוד אלא שכל המאורעות שאירעו כל חד וחד בזמנו היה

ויזכור מעשה דמגילת אסתר איך שניהל הקב"ה את עולמו בחסד וברחמים, והכין מבעוד מועד את הרפואה למכה, וצירף מקרים ממקרים שונים בדרך הטבע להחיש פדות והצלה, וכעין חיבור וצירוף חלקי ה'פאזל' שאחר צירופם נראית תמונת הוד ברוב פאר והדר.

וכך הוא לדורות עולם, שכל אשר יארע עמו בימי חלדו בחשבון נפלא, ומה שסבל לפני כחודש ימים שייך וקשור למה שעבר עליו לפני שבוע, וכולם מקשה אחת מזוקק שבעתיים, וממילא יקבל את הכל באהבה ובשמחה, ובזכות האמונה יזכה לגלות האור שבתוך ההסתר בטבע העולם, ואדרבה בזה הזמן הוא עת מוכשר להתחזק באמונה זו (יותר מניסן שאז היו ניסים מגולים). כי עיקר קנין האמונה והבטחון אינו אלא מתוך ההסתר, כי האמונה.

הרה"ק ה'חידושי הרי"ם ז"ע היה אומר (ליקוטי הרי"ם מגילת אסתר), וז"ל. כאשר הרגו את ושתי נכנס אחד לבית המדרש וסיפר לפני הלומדים שהרג המלך

הרמזין של אדר לאב

בדרך צחות שמעתי, שעל כן נקטו חז"ל בלשונם (תענית כט.) "כשם שמשנכנס אב ממעטין בשמחה, כך משנכנס אדר מרבין בשמחה", ולמה תלו הא בהא, ועוד במה מתבאר יותר ריבוי השמחה בחודש אדר על ידי שהשוו אותו למיעוט השמחה בחודש מנחם אב, אך הכוונה, דהנה כאשר יראה אחד את חבירו אוכל בשר שמן בתשעת הימים שבין ר"ח אב לתשעה בו, בודאי יצעק עליו בקול רעש גדול שהוא פורץ גדר וישכנו נחש (ראה שו"ע או"ח סימן תקנא סעיף יא), כי דבר זה ידוע לכל בר בי רב דחד יומא, ואפילו תינוקות של בית רבן יודעים שבימים אלו נהגו איסור באכילת בשר ולשתות יין, ובאופן זה ממש צריך לקיים הסיפא של "משנכנס אדר מרבין בשמחה", שאם יראה את חבירו מסתובב בפנים נפולות יוכיחו על כך בכל תוקף, וידרוש ממנו להסיר העצבון ולשמוח בשמחה של מצוה.

נראה כמי ששורת הדין נותנת שכך היא, דמה שהרגו את ושתי על אשר הטיחה דברים קשים כגידין ב'מלך' אחשוורוש הרי כן הוא משפט המלכים - שהמורד במלכות אחת דתו להמית, וכן מה שהציל מרדכי את אחשוורוש מבגתו ותרש אין בו כלל חידוש, וכן מה שגידל אחשוורוש את מרדכי - הרי עשה זאת עבור שהציל את חייו מבגתו ותרש סריסי המלך. כללא דמילתא, שכל הנס היה מלובש בטבע, ורק לבסוף ראו איך שהכל היה בחשבון נפלא משמים ממעל.

ומוסיף (שם) החידושי הרי"ם ז"ל. כמו שאז בימי מרדכי ואסתר הייתה תמיהה גדולה שגלקחה אסתר צדקת כזו לבין ערלים, וכל התמיהות, ולמה נתגדל המן כל כך שהכל ישתחוו לו, ולמה לא הלך מרדכי ברחוב אחר שלא יזדמן נגדו (נגד המן), ואחר כך נתיישב הכל - שהיה בהשגחה רבה מן השמים. כן יתיישבו כל התמיהות מעתה. עכ"ל.

זכור! אל תשכח!
 תזכורות ליום הפורים בכלל ולשנה זו בפרט
 הרב ישראל ארלנגר

על הניסים

זה, שמחמת התרגשות הקהל
 וחביבות המצוה מגביהים הקול
 יותר מהמברך.

שהחיינו

אל תשכח! לכוון בברכת
 שהחיינו בקריאת המגילה בליל
 פורים, גם על עיצומו של יום,
 מפני תוקפו של הנס שהיה בו,
 דומיא דשאר מועדים שמברכים
 שהחיינו על עיצומו של יום. [סי'
 תרצ"ב מ"ב סק"א].

אכילת זרעונים

זכור! לאכול זרעונים בפורים
 כדאיתא ברמ"א [סי' תרצ"ה ס"ב
 ובמ"ב ס"ק י"ב] 'יש אומרים לאכול

אל תשכח! בליל פורים לומר
 על הניסים מתוך סידור כדאיתא
 במ"ב [סי' ק' סק"א] 'שלכתחילה
 ודאי נכון ליהזר להתפלל
 בחנוכה ופורים על כל פנים
 תפילה ראשונה מתוך סידור,
 והטעם מפני שאין מתפללים
 תפילה זו תדיר אלא לפרקים, אין
 רגיל בהם.

אמן בקול רם

זכור! בשעה שהבעל קורא
 מברך הברכות על המגילה שלא
 לענות אמן בקול רם יותר
 מקולו של המברך כנפסק
 בשו"ע סימן קכ"ד [סי"ב],
 וזה מצוי מאד ביום

כוונת המצוות

אל תשכח! לכוון ביום הפורים בברכת שהחיינו לפני קריאת המגילה, גם על המשלוח מנות ומתנות לאביונים וסעודת היום. הן אמת שהמ"ב [סי' תרצ"ה סק"א] לא הזכיר 'מתנות לאביונים', אבל הפמ"ג [א"א סק"א] והקיצור שו"ע [סי' קמ"א סי"ב] והחיי אדם [כלל קנה ס"ק י"ב] הזכירו לכוון גם על מתנות לאביונים.

תפילין בקריאת המגילה

זכור! שלא להוריד התפילין עד לאחר קריאת המגילה וכדדרשינן בגמ' [מגילה ט"ז:] 'ויקר' אלו תפילין. והובא במטה משה [סי' תתקנח] ובמ"ב [סי' תרצ"ג] סוף סק"ו] שלא יחלוץ התפילין כדי שיהיה מעוטר בהם בקריאת פסוק זה. ובכף החיים [סי' תר"צ סק"צ] הוסיף שגם יניח ידו עליהם וינשקם בשעה שאומר 'ויקר'.

מאכל זרעונים בפורים זכר זרעונים שאכלו דניאל וחבריו, וזכר לאסתר שאכלה זרעונים'. ואף דמסתימת הרמ"א משמע דלאו דוקא בלילה אלא אפי' ביום וכדאיתא בערוך השולחן [סי' תרצ"ה סק"ט]. מיהו בכל בו [סי' מ"ה] ובמג"א [סק"ו] ובמ"ב [ס"ק י"א] משמע שיש לאכול הזרעונים בלילה.

ומהו זרעונים? האבן עזרא והרד"ק [דניאל א, ט"ו] כתבו שהכוונה לאורז או אפונים. ורש"י [שם] כתב מין קטניות. ובשערי ימי הפורים [פ"ב ס"ז] כתב שמתעם זה אוכלים אזני המן ממולאים בפרג דחשיב קטניות. והזרעונים המקובלים בזמנינו המקובלים בינינו הם ארבע"ס.

פשיטת המגילה לאחר קריאת

זכור! לאחר קריאת התורה ביום, שלא להתחיל לפשוט המגילה כאגרת עד שיסיים לגלול הס"ת במטפחותיו כדאיתא בשו"ע [סי' קמ"ז ס"ז] ובביאור הגר"א [ח"ט].

מחנה אברך: 200 ש"ח
מחנה הנחותא: 400 ש"ח

תומכים בעמולי התורה בליל הפורים
וזוכים לישועות מופלאות בחצות הלילה

מגילת ארץ

077-449-3-559

למסירת שטוח
למקבלי החפזים

בליל זה
יזושעו

יום זה, כדאיתא ברמ"א [סי' תרצ"ה
ס"ב] ובמ"ב [סוף ס"ק ט"ז].

[ואע"פ שהם דיברו בשושן פורים
שחל בחול, שאז הוא יום הפורים לענין
שמחה במקפים, משא"כ כשחל בשבת
יום השמחה של מוקפים הוא ביום א'
כדאיתא בירושלמי פ"א הל"ד. בכל זאת
כתב בפורים משולש (פ"ד הערה ג', ובלוח
אר"י) שיש להרבות בשמחה סעודה ביום
זה, דלא גרע יום זה מיום ט"ו בפרזים
שיש להרבות אז בסעודה].

לימוד עניני דיומא בשבת זו

אל תשכח! ללמוד בשבת זו
מעניני דיומא וכדאיתא במ"ב [סי'
תרפ"ח ס"ק ט"ז] 'שואלין ודורשין בו
ביום [היינו ט"ו שחל בשבת] בהלכות
פורים כדי שיזכרו ענין היום'.

הלכות פסח

זכור! להתחיל ללמוד הלכות
פסח ביום הפורים מדין שלושים
יום קודם החג כדאיתא במ"ב [סי'
תכ"ט סק"ב].

הכנה לשבת

אל תשכח! להכין איזה
הכנה לשבת כמו בכל ימי השנה
כדאיתא בשו"ע [סימן ר"ג ס"א]
'שאפי' יש לו כמה עבדים ישתדל
להכין בעצמו שום דבר לצרכי
שבת כדי לכבדו'.

פורים משולש

זכור! השנה בליל שבת וביום
השבת להרבות מעט בשמחה
ובמאכל ומשתה במיוחד עבור

מהלכות פורים דפרזים לשנת תשפ"א

הרב הדריאל קרפוך (עם כ"ף ולא עם חי"ת)

מחצית השקל:

יש אומרים שיש לתת קודם המנחה של ערב פורים ג' מטבעות של מחצית מן המטבע הקבוע באותו מקום ובאותו זמן, ואין חייב ליתנו אלא רק מי שהוא מבן י"ג וי"א מבן כ', והמנהג ליתן אפילו בעד בניו הקטנים ואשה מעוברת בעד ולדה (כל קטן שהתחיל אביו לשקול על ידו, שוב אינו פוסק).

על הנסים:

אומר על הנסים בתפילה, בלילה (אפילו אם התפלל קודם צאת הכוכבים) אף על פי שלא קראו המגילה עדיין, וכן ביום. אם שכח, אם נזכר באותה ברכה כל זמן שלא הזכיר את השם, (אפילו נזכר בין 'אתה' ל'השם'), חוזר, ואם

תענית אסתר:

מתענים ביום חמישי י"ג באדר (ונקרא תענית אסתר, כדי לזכור שהש"י רואה ושומע כל איש בעת צרתו כאשר יתענה וישוב אל ד' בכל לבבו כמו שעשה בימים ההם). אסור לאכול קודם שישמע קריאת המגילה, אפ' התענית קשה עליו. ולצורך גדול (דהיינו חולה קצת או מי שמתענה והתענית קשה לו) יכול לטעום והיינו כביצה פת או משקין כשיעור ביצה. אך אם הוא אדם חלוש והשהייה תזיק לבריאותו ויכול לבוא לידי חולי, וטעימה מעט לא תספיק לו, מותר לו לאכול, אך יבקש מאחר שיזכירנו לקרוא את המגילה אחר אכילתו.

ומחנכים בזה גם את הקטנים והקטנות שהגיעו לגיל חינוך. ולכן מנהג טוב להביא קטנים וקטנות (שלא מבלבלים דעת השומעים) לבית הכנסת לשמוע מקרא מגילה. יש לחזר לשמוע המגילה בעשרה (ואם אי אפשר קורים גם ביחיד).

חייב לקרותה בלילה (מצה"כ עד עמוד השחר), ושוב ביום (מהנץ עד השקיעה, ואם קראה משעלה עמוד השחר יצא. והנמשך לבין השמשות יקרא ללא ברכה). ואין לחלוץ התפילין (אף שהתפלל כבר), עד אחר קריאת המגילה.

אחד הקורא ואחד השומע יכוונו זה לצאת וזה להוציא, (והוא שישמע ממי שהוא חייב בקריאתה. בשעת הדחק אפשר לצאת ע"י קטן (כאשר עוד לא יצא ידי חובתו), ונשים י"א שאינן מוציאות את האנשים).

יש לברך את ברכות המגילה בעמידה, אך את המגילה קורא בין עומד ובין יושב. והקורא לציבור לכתחילה יעמוד מפני כבוד הצבור אך מותר לו לסמוך על העמוד וכדו'. בברכת שהחיינו של יום נכון לכוון גם על שאר מצוות היום.

אמר השם, אינו חוזר אלא אומרו בגמר התפלה דרך בקשה (יהי רצון שיעשה לנו נסים וכו') קודם יהיו רצון.

וכן אומר על הנסים בברכת המזון בברכת הארץ, ואם שכח אין חוזר אלא כשמגיע להרחמן יאמר "הרחמן הוא יעשה לנו נסים" וכו'. אם התחיל סעודתו ביום ומשכה עד הלילה, אומר על הנסים, שהולכים אחרי תחילת הסעודה, ומהנכון שיברך בהמ"ז קודם שיתפלל ערבית. **כשחל פורים בע"ש** ונמשכה סעודתו עד הלילה, מזכיר רק רצה (אפ' אם עוד לא התפלל ערבית).

אומרים על הנסים רק ביום י"ד, אבל לא בט"ו (לבני הפרזים, ולהיפך אצל המוקפים). **בשישי** אין נופלים על פניהם, ואין אומרים א-ל ארך אפיים, ולמנצח. **בשבת** אין אומרים צדקתך וכו', **ביום ראשון** לגבי תחנון וכו' נחלקו הפוסקים י"א (הגריש"א והגרנ"ק) שכן וי"א (הגריש"א) שלא.

מגילה:

הכל חייבים בקריאת המגילה אנשים ונשים,

מותר לשלוח להם מנות [אבל לא בתוך שלושים] אבל לא ישלחו לו מיני שמחה.

סעודת פורים:

יש לכוון לשם מצוה. טוב לעסוק מעט בתורה קודם שיתחיל הסעודה. וזמנה ביום, ומצוה להרבות בסעודת פורים. **השנה שחל פורים ביום שישי**, יעשו לכתחילה הסעודה קודם חצות, משום כבוד שבת (ובכל שנה כתב השל"ה 'משובח מי שעושה הסעודה בשחרית' וק"ו השנה. אך ודאי שמוטר להתחיל אח"כ, אך מצוה להמנע מזה מתשע שעות ולמעלה, משום שכרות שיוכל להבטל מסעודת שבת).

(רוב הסעודה צריכה להיות ביום, אם-) נמשכה סעודת פורים לתוך השבת, בבין השמשות צריך להפסיק, ולפרוס מפה על הפת ולקדש. ואם היו שותים יין תחלה, אומר קידוש ללא ברכת הגפן, ואח"כ ממשיך רגיל סעודתו ללא תוספת ברכה.

גם בלילה (ליל י"ד) ישמח וירבה קצת בסעודה.

יש אומרים שיש לאכול

משום שצדקה יש לה דין של הקדש וחיוב לקיים מחשבתו אף שלא הוציא בשפתיו.

ומוטב להרבות במתנות לאביונים מלהרבות בסעודתו ובמשלוח מנות לרעיו, שאין שמחה גדולה ומפוארה אלא לשמח לב עניים יתומים ואלמנות, ודומה בזה לשכינה שנאמר להחיות רוח שפלים ולהחיות לב נדכאים.

משלוח מנות:

יש לכוון לשם מצוה. חייבים בין איש ובין אישה לשלוח ביום הפורים, שתי מנות לאיש אחד, ודווקא ממיני אוכלים או משקים (שונים), וצריך שיהיו ראויים לאכילה מיד (ובדיעבד בראוי להתבשל מיד יצא), ועדיף ע"י שליח. וכל המרבה לשלוח לרעים הרי זה משובח. (ואישה תשלח לאישה, ואיש לאיש). מן הראוי לתת משלוח מנות כפי מעלת **המקבל** (לא לשלוח לעשיר דבר פחות, ולצמחוני בשר).

אין שולחים לאבל כל "ב חדש, ובמקום שנהגו להקל לשאול בשלומם

יום הפורים מותר בעשיית מלאכה ובמקום שנהגו שלא לעשות, אין עושים (וע"י גוי מותר). והעושה מלאכה, אינו רואה סימן ברכה מאותה מלאכה לעולם. ובפרקמטיא, אם שמחה היא לו, מותר. וכן בנין של שמחה. ומותר לעשות כל מלאכת מצוה, אך יש לראות שלא ימשך בה ויתבטל משמחת פורים. ומותר לעשות אפילו מלאכות גמורות לצורך פורים.

אין להתענות בפורים, (ולתענית חלום עיין מ"ב תרצ"ה ב', ועיין סימן תקס"ח ס"ה, ובסימן תק"ע).

יש אומרים שאם הזיק אחד את חברו מכח שמחת פורים בהזקק קטן, פטור מלשלם, אבל אם כיון להזיק, חייב.

מאכל זרעונים בליל פורים, זכר לזרעונים שאכלה אסתר, וכן דניאל וחבריו בבבל.

חייב איניש לבסומי:

ראוי שישתה יותר מלימודו וישן, ומתוך שישן אינו יודע בין ארור המן לברוך מרדכי. והיודע בעצמו שיזלזל אז במצוה מן המצות בנט"י או ברכה או בהמ"ז או שלא יתפלל מנחה או מעריב או שינהג קלות ראש, מוטב שלא ישתכר, אלא ישתה מעט בלבד.

דיני פורים:

נכון ללבוש בגדי שבת ויו"ט בפורים, ונכון ללבשם כבר מבערב.

הערה הלכתית הנוגעת לכן ספרד
 השומע קריאת המגילה אצל בני אשכנז
 הרב ישראל מאיר קלנטרי

על דבריו דלא נהירא (וכנראה כוונתו משום שאין זמנם בלילה (וכמו שכ' הפמ"ג עצמו ומ"מ כ' דמהני), וכ' דגם ריהטא דלישנא דהמג"א (הנ"ל) לא משמע כן. ומ"מ הכה"ח (סק"ד) העתיק את דברי הפמ"ג לדינא.

ולכאורה כיון דבעי' כוונת שומע ומשמיע א"כ בן ספרד השומע קריאת המגילה בלילה אצל בני אשכנז לא יוכל לכוון לצאת בשהחיינו דלילה שאומר הש"צ שהרי הש"צ אינו מתכוון לזה אלא ביום (אא"כ הש"צ נותן דעתו במפורש לזה), וא"כ ה' ראוי לייעץ שיברך בעצמו את ברכת שהחיינו ויכוון לצאת יד"ח מצות היום. ואע"ג דכ' הפוסקים דכל מצוה שעושיין כמה אנשים

סי' תקצ"ב ס"א נחלקו השו"ע והרמ"א אם חוזר ומברך שהחיינו בקריאת המגילה של יום הפורים, דלהשו"ע אינו חוזר ומברך שהחיינו, ולהרמ"א חוזר ומברך שהחיינו [ודעת הגר"א במע"ד סי' רמ"ה כשו"ע] והנה כתב המ"ב שם (והוא ממג"א בשם של"ה) שנכון לכוון בברכת שהחיינו גם על משלוח מנות וסעודת פורים, ויודיע זה להש"צ המברך, דבעי כוונת שומע ומשמיע (ומקורו מהפמ"ג). וכ' המ"ב דיכוון זה בברכת שהחיינו ביום, כי זמנם ביום (ומקורו ג"כ מהמג"א) וזה ניחא אליבא דהרמ"א. אבל אליבא דהשו"ע לכאוו' יכוון זה בלילה, וכ"כ הפמ"ג (א"א סק"א). אך הביה"ל כתב

אבל במה שיוצא מדין שומע כעונה אין חשש כלל, ואין בזה הפסק, כמו שיש להוכיח ממה שפסק השו"ע בסי' ק"ד ס"ז דהעומד בתפילה והגיעו ציבור לקדיש או לקדושה אינו פוסק לענות עם הציבור אלא ישתוק ויכון למה שאומר הש"צ ויהא בזה כעונה, ומבואר דאין במה שיוצא מדין שומע כעונה משום הפסק בתפילתו, וא"כ לכאו' ה"ה בנידו"ד ל"ח הפסק. וקשה לחלק בין הפסק בתפילה להפסק בין ברכה למצוה.

והנה נח' פוסקי זמננו אם בן ספרד השומע קריה"מ ביום אצל בני אשכנז יענה אמן על ברכת שהחיינו שאומר הש"צ, או דהוי כהפסק בין הברכה לקריה"מ. ומ"מ זה ברור דאף הנוהג כהפוסקים שלא לענות אמן בכה"ג, מ"מ יש לו לכוון כנ"ל על מצות היום, ואין חסרון מצד שלא עונה אמן, שהרי פסק השו"ע בסי' רי"ג ס"ב שיוצאין מדין שומע כעונה בברכות אף אם לא עונה עליהם אמן, ואף שיש יותר חיוב כשרוצה לצאת לענין עניית אמן, וכמש"כ המ"ב שם ס"ק י"ז, מ"מ הכא שנוהג

יחד מצוה לתחילה שאחד יברך לכולם משום ברוב עם הדרת מלך, כמו שהביא המ"ב בסי' רי"ג ס"ק י"ז, וכמו שנהגו, מ"מ הכא בכדי שיצא יד"ח שהחיינו על מצות היום אולי עדיף לוותר על ברוב עם (כלפי דידיה).

ואמנם כ"ז אם שומע מגילה אצל בני אשכנז רק בלילה, וביום שומע אצל בני ספרד שא"מ שהחיינו, אבל אם אף ביום הוא שומע את המגילה אצל בני אשכנז, א"כ אין הוא צריך לעצה זו, שהרי יכול הוא לכוון לצאת בשהחיינו שמברך הש"צ ביום, ואף שלפי מנהגו לא היה לו לברך ואינו צריך לברכה זו בשביל קריה"מ של יום, מ"מ מאחר שבלא"ה הש"ץ מברך ומכוון להוציא אף לענין מצות היום למה לא יתכוון אף הוא לצאת בזה כלפי שאר מצוות היום (וגם ירויח בזה לצאת ידי פקפוקו של הביה"ל הנ"ל, ואף לולי פקפוקו מ"מ ודאי הכי עדיף וא"כ עדיף הוא מאשר אילו הי' מכוון רק בלילה).

ואי משום דלדידיה הוי הפסק בין ברכת קריה"מ לקריה"מ עצמה, לכאורה אין זה אלא אם היה מברך שהחיינו בעצמו,

כלל בסופה [אמנם אף לבני אשכנז הביא המ"ב שם דהגר"א בביאורו מפקפק ע"ז מאד, ובאמת רבים מבני אשכנז גם מקפידים ע"ז]. ואלבא דהשו"ע יש בזה צד שפסולה בדיעבד, וכמו שהובא מס' קול יעקב לבעל כה"ח שהביא בזה ב' דעות. וע"ע בספר יסוד ושורש העבודה שער י"ב סוף פ"ג משי"כ בזה.

שלא לברך משום הפסק מוכרח הוא לצאת בלא עניית אמן (לענין מצוות היום).

ואגב דעסקינן בענין זה, ראוי להזכיר שבן ספרד השומע קריה"מ מבן אשכנז עליו לברר שיש לה עמוד בסופה כמו שפסק השו"ע בס"י תרצ"א ס"ב, משא"כ לבני אשכנז שכבר כ' הרמ"א שם שנהגו שלא לעשות לה עמוד

'הוא ונהפך'
הרב ישראל ארלנגר

הרעיון של מילים ומשפטים הנקראים ישר והפוך נמצאו בתורה ונדרשו ע"י רבותינו בכמה וכמה מקומות. גם רמזו בדרך זו משפטים ואמרות בכתביהם. ברוח ימי הפורים שבהם זכינו לנסים גלויים ע"י ש'נהפוך הוא', נביא כמה מהם (נלקט מספר 'הגדתי היום' של אבי מורי שליט"א).

כפל כפלים. כמו שאמרו: "עשר על מנת שתעשר". היינו שאתה מקבל יותר מאשר אתה נותן וזהו "ויקחו". כי אתה אכן לוקח.

רעיון זה רמוז בפסוק: "כי תשא את ראש בני ישראל לפקדיהם ונתנו איש כפר נפשו לה', המילה 'ונתנו', נקראת לשני הכיוונים. ללמדנו כי מי שנותן צדקה גם מקבל. גם הטעמים שמעל המילה הזו הם 'קדמא

עשר ע"מ שתתעשר

בתחילת פרשת תרומה נאמר: 'דָּבַר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ לִי תְרוּמָה מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְבְּנוּ לְבֹו תִקְחוּ אֶת תְּרוּמַתִּי'.

ועמדו המפרשים על כך שהיה נכון לכתוב ויתנו לי תרומה, ומה הסיבה שנאמר ויקחו לי? והסבירו כי אדם שנותן צדקה הרי שהוא מקבל יותר מאשר הוא נותן. שכן הזכויות שלו הינם

ישר והפוך בא ללמדנו כי אימתו
היא ידידות אמת, אם היא דו
סטריט.

כמו מים

'כַּמִּים הַפְּנִים לַפְּנִים כֵּן לֵב
הָאָדָם לְאָדָם': כמו שהמילה
'מים' נקראת משני הכיוונים, כך
לב האדם לחברו הוא באהבה
הדדית, מלב אל לב.

אני מאמין

רמז נפלא יש בשתי התיבות
'אני מאמין'. אם תעביר את האלף
שבראש תיבת 'אני' לסוף תיבת
'מאמין', כך: 'נִי מ א מ י א', הם
נקראים ישר והפוך. בא לומר
שעלינו להיות 'מקשה' אחת של
אמונה, גם כשהכל הולך למישרין
וגם כשהמצב הפוך ח"ו, אם יחזיק
באמונתו ויזעק 'אני מאמין' יראה
כי הקב"ה אינו עושה מאומה
לרעתו, והכל לטובתו הגמורה.

מאימתי

שמעתי מידידי הר"ר רפי
מגיד הי"ו, כי 'מאימתי' שהיא
המילה הראשונה בש"ס, נקראת

ואזלא'. ורמז יש כאן שיקדים
ויתן ויחזור אליו.

צדקה ב - א"ת כ"ש

וכן המילה צדקה בא"ת ב"ש
נקרא ישר והפוך. שהרי הסדר
כך הוא, א"ת ב"ש ג"ר ד"ק ה"צ.
נמצא כי צ' מתחלף עם ה', ד'
מתחלף עם ק'. חוזר חלילה
שק' מתחלף בד' והה' בצ'. לרמז
לבעלי הצדקה כי אדם שנותן
ידע, כי אמנם כרגע הוא הגותן,
אך בסופו של דבר הכל יחזור
אליו בכפל כפליים, ונמצא
שלמעשה הוא המקבל.

גלגל החזור בעולם

נאמר לגבי קרבן העני: "ואם
לא מצאה ידו די השיב לו",
מובא ב"חמדת אליהו" כי "ידו
די", נקרא ישר והפוך, בא לרמז
שעשירות ועניות גלגל החוזר
בעולם.

מיהו ידיד

הגאון רבי יוסף חיים
זוננפלד זצ"ל אמר פעם
כי המילה 'ידידי' נקראת

והכהו 2

וכך נדרש על הפסוק: "וַיֹּאמֶר אִם יָבוֹא עֲשׂוֹ אֶל הַמַּחְנֶה הָאֶחָת וְהִכְהוּ וְהָיָה הַמַּחְנֶה הַנִּשְׁאָר לְפָלִיטָה". והכהו נקרא ישר והפוך. הרמז בזה, כשמכים יהודים ומסיתים לפרעות עליהם, אחר כך המוסתים חוזרים ומכים את המסיתים.

ויבא לאביו

"וַיַּעַשׂ גַּם הוּא מְטַעְמִים וַיָּבֵא לְאָבִיו וַיֹּאמֶר לְאָבִיו יֵקֶם אָבִי וַיֹּאכַל מִצֵּיד בְּנֹו בְּעֵבֶר תְּבַרְכֵנִי". ויבא לאביו אף הם מהמילים הנקראות ישר והפוך, וזהו רמז כי מי שמכבד את הוריו בניו יכבדוהו.

ועוד אמרו שכל מה שהביא עשו לאביו, לא היה נתינה לשם נתינה אלא נתינה על מנת לקבל, ונרמז בכך שתיבות "ויבא לאביו". נקראות ישר והפוך. כי רצה לקבל מאביו את הברכות.

ישר והפוך בא"ת ב"ש. מ' היא ל', א' היא ת', ל' היא מ', מ' היא שוב ל', ת' היא א', ו' היא מ'. נמצא שהמילה מאימתי נקראת ישר והפוך בא"ת ב"ש. ורמז יש כאן כבר בתחילת הלימוד, כי יש לחזור ולשנן את הלימוד. וזו הוראה שמקומה מיד כשאדם מתחיל ללמוד.

והכהו 1

"וְהָיָה אִם בֵּן הַכּוֹת הִרְשָׁע וְהִפִּילוּ הַשֵּׁפֶט וְהִכְהוּ לְפָנָיו כְּדֵי רִשְׁעוֹ בְּמִסְפָּר". נכנס אל הרה"ק בעל פני מנחם מגור זי"ע מחונך, ודיבר עמו אודות ילד אשר חבריו מציקים לו ומכים אותו. נענה הרבי ואמר: צריכים לומר למלמדים שעליהם להחדיר בלב התלמידים כי ישנו רמז בתיבת 'ונתנו' הנקראת ישר ולהיפך, המרמז שכמו שנותן כן מקבל. כמו כן כאשר מכים או מציקים למישהו, עליהם לדעת כי זה ישוב עליהם. כי גם תיבת 'והכהו' נקרא ישר והפוך. לרמז כי המכה לחברו הן בידיים והן בדיבור, זה ישוב אחריו והוא גורם מכה לעצמו.

אנא שא נא

קודם פטירתו של יוסף באו אליו אחיו ואמרו לו בשם אביהם יעקב: "כֹּה תֹאמְרוּ לְיוֹסֵף אֲנָא שָׂא נָא פִּשְׁעֵ אַחִידָ וְחַטָּאתָם כִּי רָעָה גַמְלוּךָ וְעַתָּה שָׂא נָא לְפִשְׁעֵ עֲבָדֵי אֱלֹקֵי אָבִידָ וַיִּבְרַךְ יוֹסֵף בְּדַבְרָם אֵלָיו". המילים 'אנא שא נא' משמשות גם בסדר הסליחות. יש כאן בקשה לשאת את העוונות שלנו על אף הכובד שלהם, ולמרות הקושי שבמחילה. אמנם גם רמז יש כאן. כי מי שמוחל לאחרים שפגעו בו או הרעו לו מהשמים מוחלים לו מידה כנגד מידה. ודבר זה נרמז במילים 'אנא שא נא' הנקראים ישר והפוך.

מי הים

"כִּי בָא סוֹס פְּרָעָה בְּרִכְבּוֹ וּבְפָרָשָׁיו בָּיָם וַיִּשָּׁב ה' עֲלֵהֶם אֶת מֵי הַיָּם וּבָנִי יִשְׂרָאֵל הִלְכוּ בִּיבְשָׁה בְּתוֹךְ הַיָּם". היינו ה' השיב מי הים, בחזרה עליהם. רמז רמז לנו כאן, כי המילים 'מי הים' נקראים ישר והפוך. שהמים הלכו ושבנו.

ויהיו חיי שרה

"ויהיו חיי שרה" בת ק' כבת כ' וכו'. לכן "ויהיו" נקרא ישר והפוך, להראות שסוף ימיה היו כמו תחילתם. (רבי מאיר מפרמישלו)

המה

"והלכות מעשה אלקים המה" והמכתב מכתב אלקים הוא חרות על הלכות: המילה 'המה', נקראת ישר והפוך. רמז יש כאן, שהלוחות היו נקראות מכל צד בשווה. וזה היה נס. שנקרא ישר והפוך.

עוד יש להוסיף, כי רמז זה, נאה גם ל"וּנְהַפּוֹךְ הוּא אֲשֶׁר יִשְׁלְטוּ הַיְהוּדִים הַמָּה בְּשִׁנְאֵיהֶם".

אמן

למה בחרו במלת **אמן** ולא בשאר מלים המורות על הקיום, כמו יציב נכון וכדומה? ותירצו על פי מה שכתוב בספרי אמת, שמילת **אמן** עולה במספר צ"א (91) כמספר שילוב שם הויה ואדנות. ובדרך רמ"ז גם אותיות **אמן** עצמן מורות על קיום החלטי. כי א' היא אות שלא

אל חי שמך, למה מלך משיח לא יבא? במשפט הנקרא ישר והפוך. והשאלה היא למה מלך משיח לא יבא? והשיב להם האבן עזרא באותה מטבע, כי תשובת השם יתברך היא: "דעו מאביכם כי לא בוש אבוש שוב אשוב אליכם כי בא מועד". שאף זה נקרא ישר והפוך.

חידה:

וחיזק גדול לעונים נכונה

מי הם סב, בן ונכד אשר שמם
נקראים ישר והפוך?

משתנה בתמונתה בין מלמעלה למטה ובין מלמטה למעלה. ואותיות מ"ם ו-נו"ן לא משתנות בקריאתם בין כסדרן ובין למפרע וזולתם ולא נמצא כן בכל הא"ב זולת אות וי"ו שגם היא נקראת ישר והפוך בשווה. לכן מצינו לפעמים אמ"ן ואמ"ן להוסיף גם הו"ו שיהיו יחד כל האותיות הקיימים.

שאלה ותשובה הנקראים ישר
והפוך.

אומרים בשם ה'אבן עזרא,
ששאלו אותו בזה הלשון "אבי

מיגון לשמחה פורים במשנתו של הרש"ר הירש

הרב מנחם קלמן

הכל רווחה מהצרה, לשם מה לא השאירנו הבורא ברוב חסדו בשגרה המבורכת, הנקיה מ'המנים' למיניהם וסוגיהם ויהא זה הנס הגדול ביותר שכל אומה מאחלת לעצמה. אין אנו חפצים, לא ביגון ולא בשמחה הבאה בסיומו, לא באבל ולא ביום טוב שבעקבותיו.

אינו עם של ניצחונות גרידא, גם לצרה יש ייעוד

ב: מחשבות אלו מקורם בשכחת ייעודו של עם ישראל, אכן, כל אומה המבקשת לעצמה חיי נוחות, הרואה בהצלחתה, הגשמית את חזונה ומטרתה, תשאף ותחתור לשגרה מבורכת לדרך סלולה ובטוחה, ותראה אסון בדרך חתחתים ומכשולים.

המביא את הרווחה הוא הביא גם את הצרה

א: אנו מורגלים מינקות בניסים שעשה השי"ת עמנו, ואיננו שמים על לב כמה דברים פשוטים. האחד הוא, שאותו בורא שהצילנו מהמצוקה גם הביאנו אליה, ולא שחלילה נקלענו לצרה חיצונית והוא נחלץ לעזרתנו. אנו מדגישים את שנאתינו הגדולה להמן ועמלק, אך שוכחים שמי שהביא את מרדכי ואסתר הביא גם את המן ושותפיו.

דבר נוסף, אולי באמת מוטב היה שלא תבוא הצרה והפחד הנורא שבעקבותיה, ולא תהא גם התשועה שהיא בסך

כל מצוותי להפרכם את בריתי', תראה תועלת בכל מה ששייך למוטב אף אם יהא זה על חשבון רווחתך החמרית.

הצרה – חלק מתכנית אלוקית

ג: אך החשש הגדול הוא, שאב האוהב את בניו לא מנחית עליהם מכות כה חמורות, שהמצב הירוד של ישראל בגלותם וצרתם מוכיח על כך שהבורא מאס בנו וגעל אותנו מחמת שהכעסנו אותו והפרנו את בריתו. החשש הוא שהמצב החומרי האנוש שלנו רק מגלה שהבורא מאס חלילה בעמו וחפץ לכלותם, שהוא אינו רואה עוד תקוה לייעודם של אלו.

'ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם לא מאסתי ולא געלתים לכלתם' (שמות כו מד). 'לא מאסתי בימי כשדים שהעמדתי להם דניאל חנניה מישאל ועזריה, ולא געלתים בימי יוונים שהעמדתי להם שמעון הצדיק וחשמונאי ובניו ומתתיה כהן גדול, לכלותם בימי המן שהעמדתי להם מרדכי ואסתר, להפר בריתי אתם בימי פרסיים שהעמדתי להם של בית רבי וחכמי

ואשר על כן, אף בניצחון ורגיעה תראה מעלה של דייעבד, הברירה הטובה ביותר בין ניצחון לכישלון, אך זה רק בהעדר ברירה אחרת.

אולם לא כן חלק יעקב, וכשם שהובטחנו על רגיעה ושפע חומרי בעת שנעשה רצונו של מקום, לתועלת ולצורך השלמת ייעודנו מתוך מנוחה והרחבת הדעת, כך הובטחנו, לשם אותו ייעוד, שאם לא נקיים את רצונו ונלך עמו בקרי, 'ההלכתי עמכם בחמת קרי ויסרתי אתכם' וכו'.

לומר לך, רווחתך החומרית אינה אלא כסיוע לתפקידך הרוחני שהוא תפקידך בעולם, ואשר על כן אין שום דמיון בין שאיפותיו של הנכרי לשאיפותיו, כיון שבעוד הנכרי רואה בהצלחתו הגשמית מטרה, ומשום כך הוא שמח בה ומיצר בהעדרה, וודאי שמוטב לו להמשיך בהצלחותיו ללא צרות וניסים, אתה שייעודך הוא 'בחקתי תלכו ואת מצוותי תשמרו ועשיתם אותם', תראה ברכה אך ורק בהגשמת ייעוד זה, ואך אם חלילה תגיע למצב ש'בחקתי תמאסו' ו'את משפטי תגעל נפשכם לבלתי עשות את

דורות' (מגילה יא.).

מהמוכר והידוע, אף לצורך עליה, מונע ממנו לעשות זאת בלא ייסורים. והשני הוא קנייה מושלמת של המעלה החדשה, שמתוך שהגיעה בייסורים, אינו נוטשה לאחר זמן.

ייסורים כרבק בין ישראל לאביהם שבשמיים

ה: 'ויהי בימי אחשורוש', הצער שהיה מתוך ישיבת ישראל במלכות אחשורוש, מתוך תחושת הביטחון שקבלו במלכות פרס, מתוך שבקשו להשתלב באופיים של מאה עשרים ושבע מדינות ונהנו מסעודתו של אותו רשע, אינו צער מקרי חלילה, הוא צער המקיים את הברית.

הוא צער המשרש את המחשבות המטעות כאילו ככל העמים בית ישראל, כאילו מקומו הטבעי של היהודי הוא במשתאות זולים נוסח מאה עשרים ושבע מדינה, מחד. והוא צער המדבק את ישראל אל אביהם שבשמיים, המקבע אותם במעלתם העליונה, מאידך.

יסורים ככלי מגדיל

ו: 'ואף גם זאת', על אף שחטאו נגדי והכעיסוני, ודומה

לא, אין כאן מיאוס ואין כאן גיעול, ואף לא כילוי או הפרת ברית, אבל יש כאן חלק מתכנית אלוקית, חלק מייעודה של אומה. שכשהיא שוכחת את תפקידה, היא מקבלת תזכורות כואבות וגם כואבות מאד, אך רק בחומר העומד לשירות הרוח, אין כאן פגיעה חלילה ברוחה של אומה זו.

ואדרבה, כיון שעיקר ייעודה של אומה זו בחיי הרוח, הרי שהברית שכרת עמם הבורא הוא על קיום רוחם, כך שאם ישראל משמרים את התורה הם מקיימים את הברית, ואם אינם משמרים אותה השי"ת מייסר אותם למען ישובו למוטב, כי זה חלק מתפקידו בברית.

'הטעם' שבייסורים

ד: כל עליית דרגה מלווה בייסורים, כל עובר המתעלה ונעשה אדם מתייסר ובוכה ביציאתו, כל נס ראשיתו צער ויגון. שני טעמים יש לייסורים אלו, האחד הוא היציאה מאזור הנוחות, הקושי העצום של אדם לצאת

בתפקידה, והבורא בחסדו קיים עמנו את הברית והביא לנו את היגון לצורך השמחה ואת האבל לצורך היום טוב.

עבשיו אפשר לשמוח

ח: או אז, 'ליהודים היתה אורה זו תורה, ושמחה זה יום טוב, וששון זו מילה, ויקר אלו תפילין' (מגילה טז). אחר שהתעלו מדרגתם הקודמת, דרגה השוכחת תפקידה ומובילה לכיליון, או אז היתה להם התורה לאורה, היום טוב לשמחה, המילה לששון והתפילין ליקר.

היה שקצתי בהם וכוונתי 'לכלותם', אך אני 'העמדתי להם מרדכי ואסתר', שיורו להם וילמדום בינה שאדרבא, קרבתי הרבה אליהם והתחייבותי לקיום הברית הם אלו שגורמים לי לייסרם, וכל זה על מנת לנשואם ולגדלם מתפיסות החיים השגויות שלהם.

'היגון' לצורך השמחה

ז: ואם כן, אין זה שהבורא הביא את היגון ולאחריו את השמחה, אלא ישראל במעשיהם יצרו מצב של כליון מוחלט, של אומה נבחרת שלא עומדת

טעמו ודאו

הת' דב סוקולובסקי

לְרֵם נִגְנוּ זֶו / בְּאֶשֶׁר חָזוּ / וְעִלְצוּ וְעִלְזוּ / וּבִזּוּ לֹא בָזוּ / יַעֲזֹן
בְּמִיר סְפָרִים / דְּצוּ עֶפְרַיִם / בְּפִלְכֵי כְּפָרִים / בְּמִשׁוֹשׁ פְּרִים
(קרויב"ץ המורחב לפורים לקליר מוצא בסדור איצר התפלות)

סעודת פורים

רשימת (תוכן) המאכלים:

1. הקדמה. 2. משתה כנגד לאבד. 3. המשמין הוא המאמין. 4. קיבוץ גלויות וטעמים
- פת. 1. צומת פת. 2. שמחה יתירה. 3. אחינו הספרדים. 4. זעקס און ניינציגער
- יין. 1. ראשי תיבות זרם. 2. זרם מוליד זרם. 3. חצי יבש. 4. מתי שותים. 5. מולדובה
6. רלב"ד
- דגים. 1. הרב מרדכי אליהו. 2. אדמו"ר מתולדות אהרן. 3. תחת הבשר. 4. עין
- בצלחת. 5. תחנן. 6. יי"ש אחר הדגים
- בשר. 1. בשר מעושן. 2. לשון מיובש. 3. בשר עוף. 4. בשר
- פראקעס הוליפעס קאפוסטע. 1. תרגום וטעם. 2. מולדובה ב
- סמבוסק וי"ג סמבוסק זלוביי כלדא כלהן ביזא ונחש. 1. סמבוסק. 2.
- סמבוסק. 3. נחש. 4. שיר בורדי

קולצ'ה, דושפירה, סמוסה וביצ'ק. 1. צורת אדם – המן 2. איך אומרים פראקעס בבוכרית

דָּבֵלָה, מקרוד, גיזאטה. 1. תונים 2. ויוניץ תונים

אזני המן. 1. שמו וענינו 2. צורתו – משולש 3. נושא שלישי (לא נוגע לאוניים, אבל הוא שלישי – פורים משולש) 4. קישל'יש

קרעפליך. 1. הכה תכה 2. זכר למן וזכר להמן 3. חמש מאות ושתיים 4. תלת קרנתא

נאנט. 1. המתכון 2. הטעם

מאכלי חלב. 1. יפה ללב 2. משלוח מנות חלבי לאיש בשרי 3. ליל שבועות

זרעונים. 1. טעמו 2. עיתויו 3. זרעונו 4. משפחה גרעינית

וכנגדם: כנגד להשמיד - התורה, הוסיפו קריאת מגילה. כנגד לאבד - הגוף, תיקנו משתה. כנגד להרוג - הנפש, תיקנו שמחה כי לב יודע מרת נפשו ואין שמחה אלא בלב. וכנגד 'ושלם לבוז' - ביזת ממון תיקנו משלוח מנות ומתנות לאביונים.

2. המשמין הוא המאמין

על כן יש להכניס אל קרבנו להפר מחשבת המן ולהרבות במצוות הנ"ל משתה ומאכלים שונים, ואין זו העת להרזות, וגם מי שעשה ניתוח טבעת במעיו, הרי גדולה הסרת הטבעת ביום זה. ויאכל

הקדמה

1. משתה כנגד לאבד

בפורים המאכלים תופסים חלק גדול מקדושת היום. הן בחיוב סעודה, הן במשלוחי המנות, הן במתנות לאביונים שיעור סעודה, ועוד.

וכתב הגר"א (אדרת אליהו דברים לב) שבפורים היו ד' גזירות של המן וכנגדם תיקנו ד' מצוות, הגזירות הם '**להשמיד**' התורה (מלשון שמד) '**להרוג**' הוא הריגת הנפש (כשהורגים אדם הנפש הולכת) '**לאבד**' זה לאבד את הגופים של ישראל. '**ושלם לבוז**' זה ביזת ממונם ורכושם של ישראל.

סק"ט כ' שלא מצינו שחייבים לאכול פת בפורים ויכול לפטור עצמו בשאר מיני מאכלים. ובמור וקציעה שם דחה דבריו דהא כתיב ימי משתה ושמחה ולא סגי בלא פת, וכ"ה במאירי בביצה טו: דבפורים יש לקבוע סעודה משום שמחה יתירה. וכבר הבאנו בעבר מתוס' בברכות (לז. ומב.) דמשמע שיש חיוב לאכול סעודת פורים, אמנם כיון שנפסק שפטור מלחזור אם שכח על הנסים, (אכן השל"ה נקט שחייב לחזור) הרי שאין כ"כ חיוב, מ"מ בודאי כך ראוי וצריך לעשות.

ובפרט שהסברא נותנת כי ראוי לו לאדם להתחייב בעל הנסים, והשתא בירושלים שאין חיוב על הנסים בסעודת פורים, אולי גם חיוב אכילת פת יפחת קצת.

3. אחינו הספרדים

מובא בכתבי העת למיניהם, שאצל בני עדות המזרח יותר נהוג להמשיך הסעודה בפורים שחל ביום שישי וכשנכנס שבת פורס מפה ומקדש, אכן המ"ב כ' (רע"ה סקכ"א) שבעל נפש לא ינהג כן, אבל הגראמ"מ שך זצ"ל הביא שדודו הגרא"ז מלצר נהג

וישתה וישמח וידשן, וכמ"ש הבעה"מ (שבת יז): "המשמין הוא המאמין", וכמה טוב שיהיה 'הרבה יהודי' כמפורסם עם הבעש"ט הקד' שפגש ביהודי עב כרס ושאר איברים, שאכל הרבה כדי שכשיהרגוהו הגויים יהיה קידוש ה' גדול ושמן.

3. קיבוץ גלויות וטעמים

ובשל כך בא מאמר זה ובו מטעמים שונים בעניני המאכלים מיינה ולחמה של תורה, כפי המנהגים הנהוגים בקהילות השונות, שכנזים וספרדים. כורדים ומרוקאים. הונגרים וגאליציניים.

טעמו וראו כי טוב. (המאמר אינו מיועד לנשים מעוברות).

פת

1. צומת פת

יש צומת פת בדרום ירושלים, זה לא נוגע לכאן. אלא שיש לברר אם יש לו דין של סמוך ונראה, השאלה לאן.

2. שמחה יתירה

המג"א תרצ"ה

ובפרט שיש מהאר"י (שער הכוונות מובא בכה"ח סי' רע"א סקכ"ב) שלא יאכל סעודת שבת לפני מעריב, וא"כ ראוי קודם להתפלל מעריב, וממילא לכאן אין לו לומר עה"נ לכו"ע.

4. זעקס און ניינציגער

בעלזא נהגו בפורים לטבול את הפת בצלחת מלאה כוהל 96%.

י"ן

1. ראשי תיבות

יין ר"ת נדחי ישראל יכנס. כי ע"י שתיית יין שתביא לשמחה נזכה לגאולה הקרובה.

2. זרם מוליד זרם

אז"ל אין שמחה אלא בבשר ויין, ולכן בכל חג יש דין שתיית רביעית יין, אבל בפורים אין שיעור לשתיית יין, ואמר משל לה"ד אדם שהיה לו חולי ונתרפא ועשה סעודת הודיה, הרי שהוא מאד שמח בסעודה וחלק מהשמחה הוא שאוכל בשר ושותה יין.

אבל אדם שלא היה

כך בקלעצק והיה פורס מפה ומקדש.

ובשו"ת זרע אמת כ' שנוון כך לנהוג (ח"ג סי עט). והגר"ש דבילצקי בפורים משולש פ"א כ' שמי שאין לו מנהג קבוע לא ינהג כן. וכל אחד ישאל את רבו כיצד לנהוג.

ורבו הנדונים במנהג זה, ובאנו רק לענין על הנסים, והנראה מהמ"ב (תרצ"ה ס"ק טו) דבין התפלל מעריב ובין לאו לא יאמר על הנסים בברהמ"ז כי אומר רצה והוי תרתי דסתרי.

אבל יש חולקים בזה עי' במג"א (תרצ"ה ט) שמביא מהמרדכי שאם היה אוכל סעודת פורים בע"ש יתפלל ויפרוס מפה ויקדש ובמזון יאמר על הנסים, ומביא המג"א מהמטה משה ומנהגים שכתבו 'הואיל ולא התפלל ערבית' משמע דאם התפלל שוב אינו אומר על הנסים ומביא שכך גם דעת השל"ה ומהרי"ל (שו"ת ג"ז). ולכן מסיק המג"א דהדבר תלוי אם התפלל מעריב ועדיף שיברך ברכת המזון תחלה ואח"כ יתפלל ערבית להוציא עצמו מפלוגתא וגם שלא ישתכר ולא יברך בהמ"ז.

4. מתי שותים

מלשון הרמב"ם (מגילה ב, טו) שכ' וז"ל כיצד חובת סעודה זו שיאכל בשר וכו' שותה יין עד שישתכר ויירדם בשכרותו, משמע שהזמן לשתות יין הוא דוקא בסעודה.

וכיון שלהלכה נפסק שאין חיוב גמור לאכול פת א"כ כל היום שהוא שותה יש לו המצווה. כן כתב באבני ישפה להג"ר פסח פיינהנדלר. ואפשר לחלוק.

5. מולדובה

אמר לי השנה הג"ר יואל ב"ר נפתלי הערץ שליט"א שמן התורה חייבים לשתות יין בפורים שנאמר ונסכייהם לפרים. (לחסידיים שבינינו).

6. רלב"ד

כ' הרלב"ד (בכמה מקומות), אם שותים לא נוהגים.

דגים

1. הרב מרדכי אליהו

מנהג יש, לאכול דגים בסעודת פורים. והרב מרדכי

לו חולי הגוף אלא חולי של עצבות וכאון, כשהוא עושה סעודה ושמח, השמחה איננה רק על כך שכבר יצא מהחולי, אלא שהשמחה גופה היא יציאה הולכת גוברת מהמחלה, וכל תוספת שמחה היא עוד יציאה מהחולי, ולכן אין שיעור לשמחה זו.

ובפורים עמלק שהוא אשר קרץ "הביא בלבבך צונן והפשירך" כלשון רש"י, והרי זה כמו חולי העצבות ברוחניות, כי הוא קרר אותנו בשמחת המצוות, ועל כן שמחת מחיית עמלק היא שמחה של רכישת כשרון לשמחה של מצוה, וכל טיפה של שמחה נכנסת ללב ומשמשת בעצמה שורש ומקור לזרם שמחה חדש וזרם מוליד זרם.

3. חצי יבש

חצי באידיש אומרם 'העלף' ועזרה באידיש הוא גם 'העלף', ועל כן יש לשתות יין חצי יבש כי יב"ש הוא ר"ת שמעון בר יוחאי וישראל בעל שם ויצחק בן שלמה (אר"י הק') ובזכותם תהיה עזרה ותועלת.

מתוך ראש הדג שהיה בצלחתו והכניסם לכיסו, שאל אותו שכנו הסמוך לו, מדוע זה תעשה כך, ענה לו הלה: איני אוהב שמסתכלים לי בצלחת...

כן שמעתי מאנשי הדור הקודם שליט"א.

5. תחנון

כיון שבנונא (דג) עוסקים אנו כעת, נברר הלכות תחנונא בפורים המשולש.

הנה ביום א' יהיה ט"ז אדר, ובו ביום יחול היום השלישי מפורים המשולש בירושלים ושאר מוקפין. ויש לדון אם יש לומר בפרזים תחנונא ביום זה.

דעת הגר"ש אלישיב והגרנ"ק שיש לומר תחנון בפרזים ואפילו בבני ברק (שהוא סו"ג ליפו). ואילו דעת מרן הגרנ"ק שליט"א שבב"ב אין לומר כי הוא סו"ג וכנ"ל.

ומרן הגר"ח גריינמן זצ"ל הביא שלפי דעת החזו"א שהסעודה ביום א' בירושלים היא רק השלמה כי א"א לקיימה בשבת, לפי"ז גם בירושלים יש

אליהו זצ"ל אמר שהענין לאכול דג הוא משום שדג עינו פתוחה תמיד וזה מרמז על עינא פקיא והשגחה דקוב"ה על עמו.

2. אדמו"ר מתולדות אהרן

והאדמו"ר מתו"א שליט"א (הדעה והדבור שכ"ב, עמ' כח) הוסיף וביאר שדגים ראשי תיבות י"ג מיכלין (היכלות) דרחמים, והדגים לא חטאו בדור המבול, ודגים לא שולט בהם עין הרע, וגם עינם פקוחה, על כן ועל כל זאת אוכלים דגים בפורים.

ואולי כלים **מכלים** שונים קשור ל**מיכלין** דרחמים. ואולי לא.

3. תחת הבשר

יש שנתנו טעם למנהג לאכול דג בפורים, אף שאין לזה מקור בפוסקים, כיון שבלילה אין אוכלים בשר (שעה"צ, תרצ"ה סקי"ד) ומכיון שנהגו רבים לקיים סעודה אף בלילה, לכן אכלו דגים תחת הבשר. ומסתמא נשאר כמה מנות לכן אכלוהו ביום.

4. עין בצלחת

ישב יהודי בסעודת פורים מרכזית והוציא את עיני הדג

הם אותנו, ובכדי שלא יתפללו הדגים וניאלץ להקיאם, שותים יי"ש אחריהם ומשכרים אותם בקרבנו ושיכור אסור להתפלל.

בשר

1. בשר מעושן

בספר אוצר טעמי המנהגים (עמ' 28) בשם ילקוט מנהגים הביא שבהלות אשכנז נהגו לאכול בסעודת פורים בשר מעושן משום שהוא מזכיר את תליית המן, כי דרך הכנת הבשר הזה לתלותו בעשן.

2. לשון מיובש

בס' מנהג ישראל תורה בשם מנהגי חת"ס לאכול לשון מיובש זכר לתליית המן. (כנראה שהנתלים מתייבש להם הלשון קודם). ואנו נענה אבתריו שאולי הדבר נסמך על מש"כ מגילה יג: ליכא דידיע לישנא בישא כהמן. ואנו נענה אבתריה דהמן ונוציא לו לשון. אונפ.

3. בשר עוף

בבעלזא בא"י אוכלים עוף שלם ממולא, ואיני יודע למה.

לומר תחנון ביום א'!

והגרשז"א בהליכות שלמה הביא שהמנהג שלא לומר תחנון בכל ערי הפרזות. והגר"ש דבילצקי הביא משבלי הלקט (קצד) ממנהגי חכמי מגנצא שאין נופלים אפיהם בפרזות מפני כבוד יו"ט דמוקפים.

ובמגילת תענית כתוב שט"ז אדר הוא יום טוב כי בו התיר כורש בן אסתר לבנות את ביהמ"ק. והובא בירושלמי מגילה פ"א ה"ד, ולכן קבעו שלא להספיד, וא"כ יש בודאי רגליים לדבר שלא לומר תחנון ביום זה.

ויש שרמזו שכורש הוא אותיות שכור ולכן משתכרים בירושלים כשחל פורים המשולש.

6. יי"ש אחר הדגים

הטעם ששותים יי"ש אחר הדגים משום שהתלוננו הדגים ואמרו אנו בלענו פעם איש אחד ורעש העולם עד שהוכרחנו להקיא (יונה הנביא). ובני אדם הללו בולעים אותנו בכל יום ואין פוצה פה ומצפצף הבה נעמוד גם אנו בתפילה עד שיקאנו גם

ב"ר נפתלי הערץ שליט"א הנ"ל שהטעם לאכילת פראקעס הוליפעס קאפוסטע, או בקיצור כרוב ממולא, הוא ע"ש הפזמון השייך לפורים: " 'קרויט' קומת ברוש ביקש אגגי בן המדתא" וקרויט הוא כרוב בלע"ז.

סמבוסק וי"ג סנבוסק, זלוביי
בלדא בלהן ביזא ונחש

1. סמבוסק

הסמבוסק המוכר לנו (או לחלקנו) טעם אכילתו הוא כנ"ל כי הוא מכסה את מה שבתוכו וזו הגירסה המזרחית לפראקעס הוליפעס קאפוסטע.

2. סנבוסק

אבל בעמדיה שבכורדיסטאן נהגו לאכול סנבוסק העשוי מאפונים טחונות ובשר כתוש ועשרים ביצים, ומערבבים ביחד ומתבלים בפלפל ותבלין ואופים בשומן. וטעם אכילתו נתכסה כמו המילוי, ואולי כי הוא טעים. ובאמת איני בקי במאכלים אלו ואולי הסנבוסק והסמבוסק שוים הם.

ובגליציא היו בבעלזא אוכלים בשר הודו משום שאחשורוש מלך מהודו עד כוש ובהם מלכה אסתר ומרדכי משנה.

או משום שכששואלים את תרנגול ההודו מתי פורים הוא עונה אדר אדר אדר אדר.

השאלה למה לא אוכלים כוש.

4. בשר

כ' המג"א (תרצ"ו סקט"ו) שיש לאכול בשר, ולכאן' הטעם הוא כי אין שמחה אלא בבשר ויין.

פראקעס הוליפעס קאפוסטע

1. תרגום וטעם

כל הקללות הנ"ל שבכותרת הינם כינויים בשפות שונות לכרוב ממולא שנהוג לאוכלו בפורים. הטעם הפשוט לאכילתו הוא מאותו טעם שאוכלים קרעפליך (עיי' להלן ערך קרעפליך).

והיינו כי פורים הוא יו"ט באיתכסייא ועל כן אוכלים דברים שהמילוי בהם מכוסה.

2. מולדובה ב

אמר לי השנה הג"ר יואל

כי אס בטוב לבב נשוב / לשמוח
בשמחת פרים

פרים פרים פרים לנו / ברוך
אשר בחר בנו

ישנו חברים נאמנים / כל אחד
צידו קנקנים

עם תרגולס שמנים / לשמוח
בשמחת פרים

פרים פרים פרים לנו / ברוך
אשר בחר בנו

מאת ה' היתה לנו / בזמן מרדכי
גאלנו

בימי אסתר קבענו לנו / לשמוח
בשמחת פרים

פרים פרים פרים לנו / ברוך
אשר בחר בנו

שלחו מנת לאיש רקים / אחד כך
שמו מנתקים

בחדוה טכסס מריקים / לשמוח
בשמחת פרים

פרים פרים פרים לנו / ברוך
אשר בחר בנו

3. נחש

עוד מכורדיסטאן: חלק חשוב
בהכנות לפורים היא אפיית כל
מיני מעשה אופה "זלובני" היא
החביבה ביותר מכל המינים,
באושנו חובבים את אזני המן
- "נאחלי דהאמן", ובסולימאני
עושים כל מיני עוגות קטנות
בצורות שונות, כגון **כלדא**, **כלהן**,
כיוא, **נחש** (זה הכי מובן כי המן הוא
מזרע עמלק והוא סוד נחש הקדמוני,
המן העץ) וכדומה. (חלק מתוך יהדות
כורדיסטאן).

4. שיר כורדי

לאחר שמילאנו כרסנו
במאכלי יהדות כורדיסטאן
תפרוץ מלבנו השירה הכורדית
המסורתית של פורים:

ארים נסי ואהימנה / בקול שירים
ובגעימנה,

לאל שוכן רומה / לשמוח בשמחת
פרים

פרים פרים פרים לנו / ברוך
אשר בחר בנו

נבוא ונשתה יין חשוב /
וגם בל חמת עכשוב

קולצ'ה, דושפירה, סמוסה
וביצ'ק

1. צורת אדם - המן

בבוכרה נהגו להכין "קולצ'ה" שהם מיני מאפה בצורת אדם כנגד בקום עלינו אדם הוא המן (מגילה יא.), וכמה סוגים יש בזה, "קולצ'ה קאני" (קולצ'ה עם סוכר ושמן) "קולצ'ה קנדין" - עגול וממותק בציפוי סוכר דק ועליו פרג ועוד.

ויש לתת טעם מדוע אוכלים מאכלים המזכירים את המן הרי יש למחותו לא לאוכלו, אלא שיש ברש"ש (פסחים כא: וע"ע בבעה"מ פסחים כח:) שאפשר לקיים תשביתו ע"י אכילת חמץ, וכיון שאין לך חמץ גדול מהמן הרי שבודאי אכילתו היא השבתתו, ובפרט שמקיימים בזה ב' המצוות, גם מחיית המן וגם תשביתו חמץ שהוא כבר ל' יום קודם הפסח.

2. איך אומרים פראקעס בבוכרית

עוד היינו אוכלים בבוכרה "דושפירה", דושפירה הוא מרק הנקרא על שם הכיסונים הממולאים שהיו נותנים בתוכו,

היו נטנים לסעודה / בגבל וכטר
ורקדה

לשם מצות גיל ברעדה / לשמוח
בשמחת פורים

פורים פורים פורים לנו / ברוך
אשר בחר בנו

בבקר ועד ערב חושו / שט ושט
ושלשו

ואת זקן המן תלשו / לשמוח
בשמחת פורים

פורים פורים פורים לנו / ברוך
אשר בחר בנו

יחזקו עמנו ביום פורים / כל
דואטו באלו הימים

יאמרו לנו תאריט שנים / לשמוח
בשמחת פורים

פורים פורים פורים לנו / ברוך
אשר בחר בנו

2. ויזניץ תונים

ישנו בית כנסת בצפת הנקרא ויזניץ תונים (כי בהיסטוריה זה היה של ויזניץ והתוניסאים מתפללים שם).

ויש לברר אם הויזניצאים ששם אוכלים דבלה מקרוד וגיזאטה או שהם אוכלים פראקעס הוליפעס וקאפוסטה.

אזני המן

1. שמו וענינו

במנוחה וקדושה א' דענינו משום שיש בו מילוי מוסתר להורות על הנס בפורים שהיה מסותר בטבע. ובאידיש נקרא 'המן פֿאַש', שתרגומו כיס המן, או משום תש כוחו הנ"ל (ס' מטעמים), או משום כיסו של המן שאנו מייחלים שיהיה לכ"א מישראל עושר כמו של המן.

הסבא מקעלם זצ"ל ביאר (אור רש"ז בשלח רנז) דיש להתלבש בגבורה נגד העמלקי ולהכריז בעזות "המן בכיסנו!" (ע"כ התפרסם במאמרנו בנשמתה של תורה פורים תשעז אות א).

וואמו"ר אמר לי שהשם

ושוב הגענו לטעם הותיק של אכילת ממולאים כמו פראקעס הוליפעס קאפוסטע קרעפליך, סמבוסק וסנבוסק.

"סמוֹסָה", אף הוא כיסני בצק הממולאים בבשרי או חלבי תלוי בסעודה.

"בִּיצ'ק", הוא מאפה משולש ממולא בגזר או דלעת מעין אוזני המן. (כיון שהוא נקרא אזני המן ע"כ מובן שמילאוהו בגזר או דלעת וד"ל).

"סמוֹסָה פּוּרִי", הוא בצק דק חתוך בריבועים ממולא בבשר ומטוגן בשמן כמו כן אופים עוגיות בצורת המן. (יהדות בוכרה פוזיילוב).

דְּבֵלָה, מִקְרֹד, גִּיזָאטָה

1. תונים

מאכלי התוניסאים. "דְּבֵלָה" - הם אזני המן הטבולים בדבש, "מקְרֹד" - ממתק משולש העשוי מסולת ותמרים, "גיזאטה", העשויה משקדים טחונים, ועוד כל מיני כעכים, הכל מיועד לסעודת מרדכי ולמשלוח מנות. (אור תורה, מנהג טונים)

בגלל שבת כשופר ולולב שנדחו ללא קיומם שוב. וכבר הדגיש בזה הלבוש (או"ח תרפח ו) וז"ל, ואין לומר הואיל וא"א לעשותו ביומו הרי היא בטלה דכיון שעבר יומו בטל קרבנו, דלא יסוף מזרעם כתיב, ואם שנה אחת יפסקו הו"ל הוספה (מלשון יסוף) דבכל שנה ושנה כתיב.

וכתבו בספה"ק שהמעלות הרוחניות שאפשר לזכות בהם מפני שכל הפושט יד נותנים לו, יש בכל ג' ימי הפורים.

4. קישליש

באמסטרם (הולנד) קוראים לאזני המן קישליש (ופלים אפויים בשמן). ואולי זה נוטריקון 'כי שלש' או 'קרן יש שלש'. והוא ע"ש קרנותיו.

קרעפליך

1. הכה תכה

מנהג ישראל מפורסם וידוע לאכול קרעפליך בפורים. וכן בעיו"כ ובהושענא רבה.

והרמז המפורסם בזה הוא "הכה תכה" שהוא

"המן תאש" הוא שיבוש של "מון תאש", שפירושו בגרמנית כיסני פרג. ומזה נשתבש לקרוא לזה "המן תאש" ובפרט שהמילוי הפנימי זולג החוצה כמילוי אזנו של המן...

2. צורתו - משולש

בס' מטעמים (פורים ג) כ' דלכך יש לו שלש פינות (לכובע שלי וכו') דא' במדרש כיון שראה המן שלשה אבות מיד תש כחו וכתוב וכל קרני רשעים אגדע תרוממנה קרנות צדיק. (ג"ז התפרסם שם). אמנם השתא יש טעם נוסף לצורה זו בהיות השנה הפורים משולש.

וי"א שבאשכנז עשאוהו משולש כי סברו שכובעו של המן היה ככובעו של נפוליון שהיה משולש כידוע.

3. נושא שלישי (לא נוגע לאזניים, אבל הוא שלישי - פורים משולש)

זה המקום להביא את דברי איש יקר (איני יודע מיהו) שבפורים המשולש רואים את מעלתם הנשגבה של ימי הפורים שלא ביטלו ולא ויתרו על שום מנהג אלא תיקנו לקיימם לפני או אחרי שבת ולא כבשאר מצוות שנדחו

המן לברוך מרדכי, ולכן הבשר מוסתר.

ובס' ליקוטי חבר בן חיים ח"ב מביא בשם רבו החת"ס ששבר הוא בגי' 502 כנ"ל, אלא דאפשר לקרותו שבר בש' ימנית שזה שבר ויגון ('שבר פושעים' ישעיה א' כח), ואפשר בש' שמאלית שזה שברו על ה' אלקיו (תהלים), וזה ההבדל בין המן למרדכי, ועל כן חייב אינש לבסומי עד שלא ידע להבדיל בין ש' ימנית לש' שמאלית.

4. תלת קרנתא

יש לדון היאך אוכלים הבשר המוחבא בתוך הקרעפליך והלא זה בשר שנתעלם מן העין? וי"ל דלכן מחתכים אותו בצורת משולש הוא תלת קרנתא (חולין צה) והוא סימן לכשרותו. וזה אחד מה'פורים תורה' המפורסמים ביותר.

נאנט

1. המתכון

נאנט עשוי מפרורי אגוזים או שומשום, המתכון המדוייק מופיע במ"ב סי' רי"ב סק"א

נוטריקון: הושענא, כיפורים, המן, תאכל פרעפליך הרבה.

וטעם אכילתו הוא כמוזכר, שהבשר הוא משום שאין שמחה אלא בבשר ויין, והוא מכוסה כי זה יו"ט באיתכסייא. מנהג זה מובא כבר בלקט יושר (תלמיד התרוה"ד).

2. זכר למן וזכר להמן

ובספר פרי צדיק (לערב יום הכפורים) הוסיף בטעם אכילתו שכיון שהוא יום חול והוא גם קצת יו"ט, הרי אלו שלשת ימים הנ"ל (הושר עיז"כ פורים) הימים טובים היחידים שירד בהם מן, כי בשבתות וימים טובים לא ירד מן, ועל כן אוכלים בהם קרעפליך, שיש בו בשר בפנים ובצק מכסהו מלמעלה ומלמטה כמו שהטל כיסה את המן.

ובפורים טעמו כפול כי גם אוכלים בזה את המן.

3. חמש מאות ושתיים

י"א שארור המן הוא בגי' 502 וכן ברוך מרדכי בגי' 502, וכן בשר בגי' 502, ולכן מכסים את הבשר כדי לרמז עד דלא ידע בין ארוך

מנות חלבי לאדם שכבר בשרי. דבר זה תלוי בטעם הדין של משלוח מנות, להתרוה"ד שטעם משלוחי המנות הוא כדי לקיים סעודה הרי שא"א לתת לאדם שהוא בשרי מאכל חלבי. והחת"ס (שו"ת או"ח קצו) כ' בשם ר' שלמה אלקבץ בעל מנות הלוי שטעם המשלוח הוא להראות חיבתו לחבירו ע"י ששולח לו שי ותשורה, ולטעם זה אפשר לתת לו חלבי.

וחת"ס כ' שהרמ"א סבר כהמנות הלוי כי הרמ"א פסק בס' תרצה ס"ד שאם שלח מנות לרעהו והלה אינו רוצה לקבלם יצא ד"ח, וע"כ שזה בכדי להראות חיבה.

3. ליל שבעות

יש הנוהגים לאכול חלבי בליל שבעות. אך בודאי שלאחמ"כ אוכלים בשרי כי אין שמחה אלא בבשר ויין, וכמנהגנו (לאכול ולהזכיר בכל עת).

זרעונים

1. טעמו

כ' הרמ"א תרצה, ב

וז"ל, ועל כן בפורים שמרקחים שומשומים בדבש ומערבין בהם פתיית אגוז וכו' ע"ש.

2. הטעם

ובס' מלבוש לשבת ויו"ט (לא' מאדמור"י זידיטשוב) יען כי אמר המן ישנו עם אחד ומפוזר בין העמים חלילה יש פירוד ביניהם, לכן אוכלים 'נאנט' שפירושו קרוב ומדבקים במאכל זה דברים שונים ונעשה גוש אחד. הרומז להתחברות ולא כמו שאמר המן.

מאכלי חלב

1. יפה ללב

בס' יפה ללב להר"ח פלאג'י כתב שהיה מנהגם לאכול בפורים מאכלי חלה מפני שהתורה נמשלה בם ופורים הוא יום מתן תורה מאהבת הנס. כדאי' בשבת פת. הדור קבלוה. ואולי מאכלי חלב טובים ללב.

אבל בודאי שאין זה במקום הסעודה הבשרית, ועי' להלן אות 3.

2. משלוח מנות חלבי לאיש בשרי

האם אפשר לתת משלוח

חיוב להשתכר, והפר"ח הק' עליו הרי לשנה הבאה הזמינו שוב וסרב כי לאו בכל יומא אתרחיש ניסא, ואם כבר אין חיוב מדוע לא בא. יבוא ולא ישתכר. ע"כ שלא התבטל החיוב.

ותי' החת"ס שכשחל בפורים חל בשבת דוחים את הסעודה ליום ראשון כי בשבת אין היכר לסעודת פורים. ובחולין קיא משמע שסעודה לכבוד ת"ח זה כמו סעודת שבת, וא"כ אם יזמין ת"ח לשולחנו לא תהיה ניכרת סעודה לכבוד פורים כי זה לכבוד הת"ח, וא"כ היאך עשו רבה ור"ז ביחד, אלא שסבירא להו שאם הוא משנה ומתבסם הרי יש בזה היכר ולכן גם בשנה אחרת היה עליו להתבסם כדי שיהיה ניכר, ולכן לא רצה לבוא גם אם החיוב של חייב אינש בטל, מ"מ כאן היה צריך להתבסם כדי שיהיה היכר.

ולפי"ז לא רק שלא קשה קושית הפר"ח אף יש ראייה לדברי הרבינו אפרים כי איך עלה על דעת ר"ז שכל אחד יאכל לבד סעודת פורים? ע"כ שאין חיוב להתבסם ורק אצל ת"ח צריך להתבסם כדי שיהיה היכר.

והחולקים יסברו שר"ז סבר

י"א שיש לאכול מאכל זרעונין זכר לזרעונין שאכלו דניאל וחבריו בבבל. ובערוה"ש (שם) אות ט' תמה מדוע הביא מדניאל הרי אסתר אכלה. ואכן במ"ב (סקי"ב) כ' שגם אסתר אכלה זרעונין.

2. עתייו

ובמ"ב מבואר והוא מהמג"א (סק"ו) שאוכלים זאת בלילה. וכן נהג החת"ס והערוה"ש העיר ע"ז שמדוע בלילה, וכ' שהמנהג לאוכלם ביום.

3. זרעוני

י"א שהמנהג לאכול אזני המן הוא מטעם הזרעונין כי הפרג הוא זרעונים. אכן המנהג הנפוץ לאכול ארבעס.

4. משפחה גרענית

בס' רוח חיים להר"ח פלאג'י תרצ"ה מביא שבפורים אסור להיות לבדו אלא ילך אצל קרוביו ואוהביו וישמח עמהם דכתיב משפחה ומשפחה.

ובחת"ס (מגילה ז:): כ' שהנה יש ברבינו אפרים (הובא בבעל המאור) שמאז שקם רבה ושחטיה לר"ז אין

סכנה יותר.

מכאן יש ראייה לקיים סעודה
עם המשפחה הגרעינית.

שעם בני ביתו יכול לעשות
סעודה ואף להשתכר כי אין
סכנה שיבואו לידי סכנה כי לבם
גם בהם ורק עם רעים אחרים יש

לאַחוז לְנִדְאָגִים / קְרָא לְרִיגִים / וּבְסִיר דּוּגִים / נְבַלַע פְּרָגִים

(הקרוב"ץ הנ"ל לקליר. ופירושו: המן קרא לציידים כדי לאחוז
ולהשמיד את ישראל שדאגו בצורתיהם, והוא עצמו נתבשל כסיר
דגים. והרי לך עוד טעם לאכילת דגים עי' לעיל ערך דג)

ונהפוך הוא – מעשה

הרב נתן פוגל

בבית הכנסת, האוירה חגיגית ומרוממת. מיודענו השליך כל צרותיו אצל הספסל המתנווד העומד הפוך על ערימת הספסלים בצד, ופנה לשוב ולשמוח, לרקוד ולהתייגע בשמחת התורה. צהלתו בריקודיו ודאגתו בליבו: אשתו תחיל נמצאת הרחק בבית החולים, מזה ימים שהיא שם, והם בחיבוטי הספקות וייסורי הדאגה: האם יזכו לבשורה? האם יזכו לשמוע קול בכי של תינוק עם תום הירחים? אנשי אמונה היו, והם, למרות כל הטרדות, למרות היותו נקרע בין הצורך לעזור לרעייתו, לבין ילדיו אשר נאלץ להיות עימם בבית נתחזקו הם תמיד בתפילה, באמוה ובמצוה ותלו עיניהם במלך הטוב רב להושיע

כמה מתוק, נעים ונפלא הוא יום הפורים שבו אנו מתפללים, מברכים, מקפצים ומזמרים את בשורת "ונהפוך הוא" וכמ"ש (מ"ב) שבחודש זה ובפרט בימים אלו מזל-טוב לישראל ודאית ליה דינא עביד בחודש השמחה חודש אדר ומשנכנס אדר מרבים בשמחה ובסימן ונהפוך הוא אשר ישלטו היהודים המה בשונאיהם, ביצרם, בצרותיהם בו בטרדותיהם המעשה הבא שסופר בעת השמחה מפי אחד היקרים במקומנו מה שאירע בדידו, ממחיש המחשה ברורה וחדה על כוחה של ברכת "ונהפוך הוא" ש"יש ענין שיהתפך הכל לטובה":

י ם שמחת תורה

לפעמים שאין קופצים רבים על המציאה. ומחירה אינו מרקייע
 חברותיה, והגבאים מוותרים.

מידענו, שביקש גם הוא ליטול חלק בשמחת התורה, אמר לנפשו: אקנה איפוא את ההגבהה הזו שמחירה יציב ואפשרי ואזכה ליטול שכר כנגד כל העולים, ואל ירע בעיניכם, שהלא שכר רב הוא כנגד כל עולי ה"שמחת תורה" שאי אפשר לפרטם כי רבים הם.

אדהכי והכי בעודו מנסה לעמוד על מקחו מתברר שדווקא היום ניטשת על ה"הגבהה" הזו מריבה רבתי: זה מעלה בכה וזה מעלה בכה והעליה נעשית תלולה, והגבאים שבעי רצון. מידענו אומר לנפשו: כדאית היא אהבת התורה שבי, כדי שלא אוותר, שלא אכנע, אם התחלתי אסיים - והכריז בנחרצות את הסכום אותו הוא מעלה, עוד ועוד עלו, עד שלבסוף נכנעו המתחרים ומידענו זכה לשמוע את המקריא מודע בחדוה את ההכרזה המדברת עליו: זכה לו. אשרי העם שככה לו. מי שבירך הוא יברך ויושיע.

קריאת התורה חולפת בחגיגות רבה; החתנים

שישלח דברו בשעה הטובה והמוצלחת ויבשרם בשורות טובות ישועות ונחמות.

רקד איפוא מידענו שש ושמה עם ילדיו בשמחת התורה, צעק מלא גרוננו: חזו חזו--- דמשתכחין בצערא ועסקין בחדוותא--- רקד מלא מותניים בלב שמח באמונה ובשיר לבב "מְשֻׁפְּטֵי ה' אָמַת צְדָקוֹ יַחְדָּו---"

יפים היו הריקודים, משובבי לב ונפש. יפה היתה האחוה, ועתה נתכנסו המתפללים לקראת קריאת התורה, או אז החלה המכירה השנתית: ה'בעל קורא' הנודע נתכבד בעריכת המכירות כטוב דברו: "חתן תורה---" הכריז. המחירים וכבוד התורה הלך וגדל, כמובן לשביעות רצון הקונים, המתפללים ובעיקר הגבאים.

וה"מכריז" פונה למכירת ההגבהות ומזכיר שכנהוג את ה"הגבהה" של שמחת תורה עושים הפוך: הידיים משוכלות ויריעות ספר-התורה כלפי חוץ, זו מצוה מורכבת ובפרט שכל הכובד על הצד השמאלי, זו פעולה המיועדת לאנשים צעירים שכוחם במותניהם,

בודקים ומוצאים את הבלתי יאומן: שעת הלידה אימתית היתה? בשעת ההגבה והברכה הנפלאה שנשמעה מפי ה"בעל קורא" לחיים טובים ולשלום, זו היתה השעה המדוייקת בה התחילה ישועתו של מיוחדענו, וישועת ה' כהרף עין.

זו כוחה של ברכה זה כוחו של "ונהפוך הוא".

יהי רצון עלינו, קוראי "משנתה", על כל יושבי א"י שיתהפך לנו הכל לטובה ולברכה לששון ולשמחה לישועה ולנחמה לבשורות טובות ולגזירות טובות (בחורף: ולגשמים בעיתם) לרפואה שלמה ולגאולה קרובה, ונאמר אמן. מזל טוב, מזל טוב, מזל טוב. פורים שמח.

עולים, סוכריות נזרקות, שירה אדירה נשמעת ברמה והמתאספים שואבים חיזוק וברכה לכל השנה כולה, לאהבת התורה ולשקידתה. וזמן "הגבה" מגיע, מיוחדענו ניגש נרגש כראוי ל"נוטל שכר כולם" ומגביה כנהוג את הס"ת הפוך.

והמכריז, כנתעורר לחיים, לוחש אל אוזנו לברכה ולזיכרון: "כשם שעתה אתה מסרת עצמך ואהבתך לתורה ועשית 'הגבהה' הפוך, כן יתהפך לכם הכל בביתכם לטובה במהרה בסימן טוב ובמזל טוב לכן, לנו ולכל ישראל אמן".

ולמוצאי יו"ט מתבשרת הבשורה: מזל טוב מזל טוב, בת נולדה למיוחדענו הבלתי נשכח למזל טוב ולתפארת בית ישראל.

ועשיית ככל אשר יורוך

גדולי הדור ומומחי כללית בקריאה להתחסן ולשמור על הבריאות

צעד לפני שאתם ממשיכים בשגרת החיים, כללית מזמינה אתכם לבוא ולהתחסן נגד הקורונה במתחמי החיסונים הפרוסים בכל רחבי המחוז בשביל הבריאות שלכם

מרפאת פרונט: 04-8614000 | מרפאת סביון: 04-6641025 | מרפאת גבעה ג': 04-6141840
מרפאת קרית שמואל: 04-6437600 | מרפאת קרית אתא-לב הקריה: 04-8430700

מנהלי קשרי הקהילה לשירותכם:

חיפה - רבקי הורוויץ: 058-3258292 קריית אתא - רחל מורנגשטרן: 052-7137638
קרית - אודליה יצחקי: 051-2218383 מעלות וכרמיאל - עדיאל בוארון: 052-2555228
רכסים - דניאל בוקובה: 054-8457898, נעמי סלומון: 050-4173055